

Θεματικό δελτίο

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑΧΕΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Για την περίπτωση που απαιτείται ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης, το άρθρο 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹ ορίζει τα εξής:

«Ο κανονισμός διαδικασίας μπορεί να προβλέψει τη διεξαγωγή ταχείας διαδικασίας, για τις δε αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που αφορούν το χώρο ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης τη διεξαγωγή επείγουσας διαδικασίας.

Στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών μπορεί να προβλέπει βραχύτερη προθεσμία σε σχέση με την προβλεπόμενη στο άρθρο 23 όσον αφορά την κατάθεση υπομνημάτων ή γραπτών παρατηρήσεων και, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 20, τέταρτο εδάφιο, μπορεί να προβλέπεται η εκδίκαση της υποθέσεως χωρίς προτάσεις του γενικού εισαγγελέα.

Επιπλέον στο πλαίσιο της επείγουσας διαδικασίας μπορεί να προβλέπεται ο περιορισμός του αριθμού των διαδίκων και των λοιπών ενδιαφερομένων περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 23 και στους οποίους έχει επιτραπεί η κατάθεση υπομνημάτων ή γραπτών παρατηρήσεων, στις δε περιπτώσεις εξαιρετικού επείγοντος, η παράλειψη του εγγράφου σταδίου της διαδικασίας.»

Η ταχεία διαδικασία υφίσταται από το 2000 και ρυθμίζεται σήμερα, αφενός, από τα άρθρα 105 επ. του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου², όσον αφορά τις προδικαστικές

1 Κωδικοποιημένο κείμενο του πρωτοκόλλου (αριθ. 3) περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι προσαρτημένο στις Συνθήκες, όπως έχει τροποποιηθεί.

2 Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου, της 25ης Σεπτεμβρίου 2012 (ΕΕ 2012, L 265, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε στις 18 Ιουνίου 2013 (ΕΕ 2013, L 173, σ. 65), στις 19 Ιουλίου 2016 (ΕΕ 2016, L 217, σ. 69) και στις 9 Απριλίου 2019 (ΕΕ 2019, L 111, σ. 73).

παραπομπές, και, αφετέρου, από τα άρθρα 133 επ. του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας όσον αφορά τις ευθείες προσφυγές³. Συγκεκριμένα, η ταχεία διαδικασία μπορεί να εφαρμοστεί ανεξαρτήτως του είδους διαδικασίας, εφόσον η φύση της υπόθεσης απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν⁴.

Το αίτημα υπαγωγής της υπόθεσης στην ταχεία διαδικασία υποβάλλουν το αιτούν δικαστήριο, στην περίπτωση προδικαστικής παραπομπής, και ο προσφεύγων ή ο καθού, στην περίπτωση ευθείας προσφυγής. Την απόφαση λαμβάνει ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή, τον γενικό εισαγγελέα και, ενδεχομένως, τον αντίδικο. Κατ' εξαίρεση, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί επίσης να αποφασίσει αυτεπαγγέλτως να εφαρμόσει την ταχεία διαδικασία. Έως τον Ιανουάριο του 2019, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφαινόταν με διάταξη επί κάθε αιτήματος εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας. Εντούτοις, η πρακτική αυτή εγκαταλείφθηκε και, από τον Φεβρουάριο του 2019, οι λόγοι αποδοχής ή απόρριψης του αιτήματος μνημονεύονται εν συντομία στην απόφαση που περατώνει τη δίκη.

Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία είναι πιο πρόσφατη, δεδομένου ότι θεσπίστηκε το 2008, λόγω της επέκτασης των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και του Δικαστηρίου στον τομέα του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα, δεδομένου του ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα του τομέα αυτού, κρίθηκε αναγκαία η θέσπιση ειδικής κατά παρέκκλιση διαδικασίας, η οποία καθιστά εφικτή, εφόσον απαιτείται, την προστασία των συμφερόντων που διακυβεύονται. Επομένως, εν αντιθέσει προς την ταχεία διαδικασία, η οποία μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους τομείς του δικαίου της Ένωσης και σε κάθε είδους διαδικασία, η επείγουσα προδικαστική διαδικασία, η οποία ρυθμίζεται από τα άρθρα 107 επ. του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, προβλέπεται αποκλειστικά για τις προδικαστικές παραπομπές που εγείρουν ζητήματα αφορώντα τους τομείς που προβλέπονται στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συνθήκη ΛΕΕ), σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η απόφαση περί αποδοχής ή απόρριψης του αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου περί υπαγωγής της υπόθεσης στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία λαμβάνεται από τμήμα το οποίο ορίζεται από το Δικαστήριο για τον σκοπό αυτό και δεν αιτιολογείται. Εντούτοις, εφόσον το αίτημα υπαγωγής στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία γίνει δεκτό, το Δικαστήριο, όταν αποφαινεται επί της ουσίας της υπόθεσης, συνοψίζει συχνά τα επιχειρήματα του αιτούντος δικαστηρίου τα οποία δικαιολογούν την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής. Εξάλλου, όταν το αιτούν δικαστήριο δεν υποβάλλει αίτημα υπαγωγής στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία, πλην όμως η διαδικασία αυτή κρίνεται, εκ πρώτης όψης, επιβεβλημένη, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο τμήμα να εξετάσει αν είναι αναγκαίο να υπαχθεί η προδικαστική παραπομπή στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία, η οποία μπορεί τότε να εφαρμοστεί αυτεπαγγέλτως.

Επισημαίνεται επίσης ότι τα νομοθετικά κείμενα που ρυθμίζουν την ταχεία διαδικασία και την επείγουσα προδικαστική διαδικασία δεν διευκρινίζουν, λεπτομερώς, τις περιστάσεις υπό τις

3 Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι το άρθρο 151 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, της 4ης Μαρτίου 2015 (ΕΕ 2015, L 105, σ. 1), προβλέπει επίσης τη δυνατότητα του Γενικού Δικαστηρίου να αποφανθεί με ταχεία διαδικασία, «λόγω του ιδιαίτερου επείγοντος χαρακτήρα και των περιστάσεων της υποθέσεως».

4 Στον νέο Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η φράση «το συντομότερο δυνατόν» αντικατέστησε τη φράση «εξαιρετικά επείγουσα» του προϊσχύσαντος Κανονισμού Διαδικασίας.

οποίες μπορούν να εφαρμοστούν οι διαδικασίες αυτές. Συναφώς, μόνο το άρθρο 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ μνημονεύει ρητώς μια περίπτωση στην οποία το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί «το συντομότερο δυνατόν», ήτοι όταν το προδικαστικό ερώτημα ανακύπτει σε υπόθεση η οποία αφορά πρόσωπο υπό κράτηση. Ελλείπει επιπλέον στοιχείων, σκοπός του παρόντος δελτίου είναι να παραθέσει αποφάσεις αντιπροσωπευτικές της εκ μέρους του Δικαστηρίου δικονομικής αντιμετώπισης, από τις οποίες προκύπτουν οι λόγοι που μπορούν να δικαιολογήσουν την εφαρμογή της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας ή της ταχείας διαδικασίας.

I. Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία

1. Το πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

Διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 2008, Kozłowski (C-66/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2008:116)⁵

Στην υπόθεση αυτή, η οποία εισήχθη τον Φεβρουάριο του 2008, το Oberlandesgericht Stuttgart (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Στουτγάρδης, Γερμανία) ζήτησε από το Δικαστήριο να εκδικάσει την προδικαστική παραπομπή με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία (ΕΠΔ), για τον λόγο ότι η κράτηση του S. Kozłowski στη γερμανική επικράτεια επρόκειτο να λήξει σύντομα και ότι, επιπλέον, αυτός θα μπορούσε να επιτύχει την πρόωρη απόλυσή του.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι τα άρθρα του Κανονισμού Διαδικασίας που προβλέπουν την ΕΠΔ, της οποίας την πρώιμη εφαρμογή ζήτησε το αιτούν δικαστήριο, θα τεθούν σε ισχύ μόλις την 1η Μαρτίου 2008. Επομένως, στο μέτρο που η συγκεκριμένη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατατέθηκε πριν από την ημερομηνία αυτή, δεν μπορεί να υπαχθεί στην ΕΠΔ. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ότι, στο πνεύμα της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, έπρεπε να ερμηνευθεί το αίτημα υπαγωγής στην ΕΠΔ υπό την έννοια ότι απέβλεπε σε σημαντική μείωση της διάρκειας της εκδίκασης της υπόθεσης αυτής και έπρεπε να εκληφθεί ως αίτημα υπαγωγής στην ταχεία προδικαστική διαδικασία (ΤΠΔ)⁶ (σκέψεις 6 έως 8).

Διάταξη της 6ης Μαΐου 2014, G. (C-181/14, EU:C:2014:740)

Στην υπόθεση αυτή, είχε κινηθεί ποινική διαδικασία στη Γερμανία κατά προσώπου που είχε πωλήσει μείγματα φυτών που περιείχαν συνθετικά κανναβινοειδή. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών (από το 2010 έως το 2011), οι ουσίες αυτές δεν ενέπιπταν στις διατάξεις του γερμανικού νόμου περί ναρκωτικών⁷ και, ως εκ τούτου, το Landgericht Itzehoe (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Itzehoe, Γερμανία) είχε εφαρμόσει τη νομοθεσία σχετικά με την εμπορία φαρμάκων⁸, η οποία μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο την οδηγία 2001/83⁹. Είχε, κατά

5 Η απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Kozłowski (C-66/08, EU:C:2008:437), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2008, σ. 55.

6 Βλ. κατωτέρω στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.1. Η φύση και ο ευαίσθητος χαρακτήρας του τομέα ερμηνείας που αποτελεί αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής».

7 Betäubungsmittelgesetz (νόμος περί ναρκωτικών).

8 Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften (νόμος περί της εμπορίας φαρμάκων), της 17ης Ιουλίου 2009 (BGBl. 2009 I, σ. 1990).

συνέπεια, κρίνει ότι η πώληση των προϊόντων αυτών στοιχειοθετούσε το αδίκημα της διάθεσης επισφαλών φαρμάκων στην αγορά και είχε, κατά συνέπεια, καταδικάσει τον ενδιαφερόμενο σε ποινή φυλάκισης.

Το Bundesgerichtshof (Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία), ενώπιον του οποίου ασκήθηκε αναίρεση (Revision), εκτίμησε ότι η επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτιόταν από το αν τα επίμαχα προϊόντα μπορούσαν όντως να χαρακτηριστούν «φάρμακα», κατά την οδηγία 2001/83. Ζήτησε, επομένως, σχετική διευκρίνιση από το Δικαστήριο. Εξάλλου, ζήτησε την εφαρμογή της ΕΠΔ, επισημαίνοντας ότι, αν το Δικαστήριο αποφαινόταν ότι τα προϊόντα αυτά δεν ήταν φάρμακα, δεν θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί η ποινική ευθύνη του ενδιαφερομένου στην υπόθεση αυτή και, επομένως, η προσωρινή κράτησή του θα ήταν παράνομη.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν συνέτρεχε λόγος εφαρμογής της ΕΠΔ, καθόσον η οδηγία 2001/83 εκδόθηκε βάσει του άρθρου 95 ΣΕΚ, νυν άρθρου 114 ΣΛΕΕ, το οποίο εντάσσεται στον τίτλο VII του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ. Η ΕΠΔ εφαρμόζεται, όμως, μόνον επί προδικαστικών παραπομπών που εγείρουν ένα ή περισσότερα ερωτήματα σχετικά με τους τομείς που διέπονται από τον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ (σκέψη 8). Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την υπόθεση αυτή στην ΤΠΔ¹⁰.

2. Οι λόγοι που δικαιολογούν την εφαρμογή της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

2.1. Ο κίνδυνος επιδείνωσης της σχέσης γονέα-τέκνου

Απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, EU:C:2010:828)

Στην υπόθεση αυτή, ένας Ισπανός υπήκοος και μια Γερμανίδα υπήκοος, γονείς ανήλικης θυγατέρας, είχαν κινήσει διαδικασία διαζυγίου στην Ισπανία, τόπο συνήθους διαμονής της οικογένειας. Στο πλαίσιο αυτό, η αποκλειστική επιμέλεια της θυγατέρας τους είχε ανατεθεί προσωρινά στον πατέρα, καθώς αυτός ήταν σε θέση να διασφαλίσει καλύτερα τη διατήρηση του οικογενειακού περιγύρου του παιδιού, δεδομένου ότι η μητέρα είχε εκφράσει την επιθυμία να εγκατασταθεί στη Γερμανία με τον νέο σύντροφό της. Ωστόσο, μετά τις θερινές διακοπές που πέρασε στη νέα κατοικία της μητέρας του στη Γερμανία, το παιδί δεν επέστρεψε πλέον στην Ισπανία. Οι γονείς κίνησαν τότε διάφορες διαδικασίες, τόσο στην Ισπανία όσο και στη Γερμανία, με στόχο, αντιστοίχως, την επιστροφή του παιδιού στην Ισπανία, την αναγνώριση και την εκτέλεση των ισπανικών αποφάσεων στη Γερμανία και την οριστική ανάθεση της επιμέλειας.

9 Οδηγία 2001/83/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2001, περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση (ΕΕ 2001, L 311, σ. 67).

10 Βλ. κατωτέρω στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.2. Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή».

Στο πλαίσιο αυτό, το Oberlandesgericht Celle (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο της Celle, Γερμανία) υπέβαλε στο Δικαστήριο διάφορα ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 42 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επιστροφή του παιδιού»¹¹.

Το Δικαστήριο αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την εν λόγω προδικαστική παραπομπή στην ΕΠΔ. Συναφώς, υπενθύμισε ότι αναγνωρίζει ότι η έκδοση της απόφασής του επείγει στις περιπτώσεις μετακίνησης παιδιού, ιδίως όταν ο χωρισμός τέκνου από τον γονέα στον οποίο είχε ανατεθεί έστω προσωρινώς η επιμέλειά του ενδέχεται να διαταράξει ή να θίξει τις μεταξύ τους σχέσεις και να προκαλέσει ψυχική βλάβη (σκέψη 39). Εφαρμόζοντας τη νομολογία αυτή στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το ενδιαφερόμενο παιδί είχε χωριστεί από τον πατέρα του για περισσότερο από δύο έτη και ότι, λόγω τόσο της απόστασης όσο και των τεταμένων σχέσεων των γονέων, συνέτρεχε σοβαρός και συγκεκριμένος κίνδυνος απουσίας κάθε επικοινωνίας με τον πατέρα όσο εκκρεμούσε η διαδικασία ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Κατά το Δικαστήριο, υπό τις περιστάσεις αυτές, η εφαρμογή της συνήθους διαδικασίας θα μπορούσε να πλήξει σοβαρά, αν όχι ανεπανόρθωτα, τις σχέσεις μεταξύ του πατέρα και της θυγατέρας του καθώς και να διακυβεύσει ακόμη περισσότερο την ένταξή της στο οικογενειακό και κοινωνικό της περιβάλλον, σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής της στην Ισπανία (σκέψη 40).

Απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Mercredi (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829)

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν ένας Βρετανός υπήκοος και μια Γαλλίδα υπήκοος και αντικείμενο της διαφοράς η επιμέλεια της θυγατέρας τους. Στην υπόθεση αυτή, όταν το παιδί ήταν δύο μηνών, η μητέρα και το παιδί αναχώρησαν από το Ηνωμένο Βασίλειο, τόπο συνήθους διαμονής του παιδιού, και μετέβησαν στη νήσο Réunion (Γαλλία), χωρίς να ενημερωθεί εκ των προτέρων ο πατέρας. Εντούτοις, η μετακίνηση αυτή ήταν νόμιμη, καθόσον η μητέρα ήταν κατά τον χρόνο εκείνο το μόνο πρόσωπο που είχε «δικαίωμα επιμέλειας». Εν συνεχεία, οι γονείς είχαν κινήσει διαδικασίες, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη Γαλλία, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την ανάθεση της γονικής μέριμνας και τον καθορισμό της συνήθους διαμονής του παιδιού. Συναφώς, καίτοι γαλλικό δικαστήριο είχε εκδώσει ευνοϊκή για τη μητέρα απόφαση επί των ζητημάτων αυτών, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [εφετείο (Αγγλία και Ουαλία) (πολιτικό τμήμα), Ηνωμένο Βασίλειο], εκτίμησε, εντούτοις, ότι το δικαστήριο που είχε διεθνή δικαιοδοσία έπρεπε να προσδιοριστεί δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, και τούτο απαιτούσε διευκρίνιση, από το Δικαστήριο, των προβλεπόμενων στα άρθρα 8 και 10 του κανονισμού 2201/2003 κριτηρίων, τα οποία καθιστούν εφικτό τον καθορισμό της συνήθους διαμονής του παιδιού.

Ως εκ τούτου, το δικαστήριο αυτό απηύθυνε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο και ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ. Προς στήριξη της αίτησής του, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι, όσο δεν είχε προσδιοριστεί το αρμόδιο δικαστήριο, δεν μπορούσαν να εκδικαστούν οι αιτήσεις με τις οποίες ο πατέρας ζήτησε την έκδοση διάταξης ώστε να μπορεί να επικοινωνεί με την κόρη του. Το Δικαστήριο αποφάσισε να εφαρμόσει την ΕΠΔ υπογραμμίζοντας ότι η υπόθεση αυτή αφορά παιδί ηλικίας ενός έτους και τεσσάρων μηνών το

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1).

οποίο έχει απομακρυνθεί από τον πατέρα του από διάστημα άνω του έτους. Κατά το Δικαστήριο, δεδομένου ότι το παιδί διανύει ηλικία κρίσιμη για την πνευματική ανάπτυξή του, η παράταση της κατάστασης αυτής, που χαρακτηρίζεται επιπλέον από τη μεγάλη απόσταση η οποία χωρίζει την κατοικία του πατέρα από την κατοικία του παιδιού, θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά τη μέλλουσα σχέση του παιδιού με τον πατέρα του (σκέψη 39).

Απόφαση της 26ης Απριλίου 2012, Health Service Executive (C-92/12 PPU, EU:C:2012:255)¹²

Στην υπόθεση αυτή, το High Court (Ανώτερο Δικαστήριο, Ιρλανδία), στο οποίο προσέφυγε η αρμόδια αρχή για τα παιδιά των οποίων την ευθύνη αναλαμβάνει το κράτος στην Ιρλανδία, είχε διατάξει την τοποθέτηση παιδιού, ιρλανδικής ιθαγένειας, σε ίδρυμα κλειστής φροντίδας στο Ηνωμένο Βασίλειο, χώρα διαμονής της μητέρας του. Συγκεκριμένα, οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας είχαν εκτιμήσει ότι δεν υπήρχε, στην Ιρλανδία, κανένα ίδρυμα το οποίο μπορούσε να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες του παιδιού αυτού όσον αφορά την προστασία του.

Καλούμενο να αποφανθεί επί της διατήρησης της τοποθέτησης του παιδιού στο σχετικό ίδρυμα, το High Court (Ανώτερο Δικαστήριο) ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η απόφαση που εξέδωσε εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003 και αν η απόφαση αυτή πρέπει, προτού εκτελεστεί στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η σχετική αίτηση, να αναγνωριστεί και να κηρυχθεί εκτελεστή στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε, αφενός, ότι το παιδί είχε τεθεί υπό προστατευτική κράτηση παρά τη θέλησή του σε ίδρυμα κλειστής φροντίδας. Αφετέρου, υπογράμμισε ότι η δικαιοδοσία του εξαρτιόταν από το κατά πόσον είχε εφαρμογή ο κανονισμός 2201/2003 στην υπόθεση της κύριας δίκης και, άρα, από την απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα. Επιπλέον, κατόπιν αίτησης παροχής διευκρινίσεων που του απηύθυνε το Δικαστήριο¹³, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι η κατάσταση του παιδιού επέβαλλε επίσης τη λήψη επειγόντων μέτρων. Συγκεκριμένα, η ενηλικίωση του παιδιού πλησιάζει και, από το χρονικό αυτό σημείο, δεν θα υπάγεται πλέον στη δικαιοδοσία του αιτούντος δικαστηρίου. Επιπλέον, η κατάσταση του παιδιού επιβάλλει τη για σύντομο χρονικό διάστημα κράτησή του σε κλειστό ίδρυμα καθώς και την εφαρμογή προγράμματος ελεγχόμενης και σταδιακά αυξανόμενης ελευθερίας προκειμένου να καταστεί δυνατή η τοποθέτησή του στην οικογένειά του στην Αγγλία (σκέψη 49).

Διάταξη της 10ης Απριλίου 2018, CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220)

Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης ήταν δύο Ρουμάνοι υπήκοοι εγκατεστημένοι στην Πορτογαλία, η δε διαφορά αφορούσε τον καθορισμό του τόπου διαμονής του τέκνου τους και διατροφής. Μετά τον χωρισμό του ζεύγους και την εγκατάλειψη της κοινής εστίας από τη μητέρα, το τέκνο συνέχισε να ζει με τον πατέρα του. Εντούτοις, μετά την υποβολή αίτησης με την οποία η μητέρα ζήτησε να της ανατεθεί η επιμέλεια του τέκνου, ο πατέρας αναχώρησε στη

¹² Η απόφαση αυτή παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2012, σ. 26 και 27.

¹³ Αίτηση βάσει του άρθρου 104, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου (νυν, μετά τις 25 Σεπτεμβρίου 2012, άρθρου 101, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας).

Ρουμανία παίρνοντας μαζί του το τέκνο. Τα ρουμανικά δικαστήρια στα οποία προσέφυγε η μητέρα, στην οποία είχε ανατεθεί στο μεταξύ η προσωρινή επιμέλεια, είχαν διατάξει τότε την επιστροφή του τέκνου στην Πορτογαλία, λόγω του παράνομου χαρακτήρα της μετακίνησής του. Παρ' όλα αυτά, ο πατέρας είχε επίσης ασκήσει, ενώπιον του Judecătoria Oradea (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου της Oradea, Ρουμανία), αγωγή με αίτημα να οριστεί ως τόπος διαμονής του τέκνου ο τόπος κατοικίας του ιδίου στη Ρουμανία και να υποχρεωθεί η μητέρα του τέκνου στην καταβολή διατροφής.

Το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι έπρεπε, καταρχάς, να αποφανθεί επί της ένστασης έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας που προέβλεπε η μητέρα στη διαδικασία αυτή και ότι, στο πλαίσιο αυτό, ήταν αναγκαία η παροχή διευκρινίσεων από το Δικαστήριο σχετικά με την έννοια της «συνήθους διαμονής» του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003.

Το Δικαστήριο αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την προδικαστική αυτή παραπομπή στην ΕΠΔ. Συναφώς, υπενθύμισε ότι αναγνωρίζει ότι η έκδοση της απόφασής του επείγει στις περιπτώσεις μετακίνησης τέκνου, ιδίως όταν ο χωρισμός τέκνου από τον γονέα ενδέχεται να διαταράξει ή να θίξει τις μεταξύ τους σχέσεις, υφιστάμενες ή μελλοντικές, και να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη (σκέψη 30). Εφαρμόζοντας τη νομολογία αυτή στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το τέκνο, ηλικίας 7 ετών, ζει με τον πατέρα του στη Ρουμανία εδώ και σχεδόν δύο χρόνια και έχει αποχωριστεί από τη μητέρα του, η οποία διαμένει στην Πορτογαλία, και με την οποία έχει απλώς μηνιαία τηλεφωνική επαφή. Κατά το Δικαστήριο, υπό τις περιστάσεις αυτές, και λαμβανομένου υπόψη ότι η ηλικία του τέκνου είναι κρίσιμη για την πνευματική ανάπτυξή του, η παράταση της υφιστάμενης κατάστασης θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά, αν όχι ανεπανόρθωτα, τη σχέση του ανήλικου τέκνου με τη μητέρα του. Εκτός αυτού, δεδομένου ότι το τέκνο έχει ήδη ενσωματωθεί σε μεγάλο βαθμό στο κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον εντός του κράτους μέλους της παρούσας διαμονής του, η παράταση της εν λόγω κατάστασης θα μπορούσε να υπονομεύσει περαιτέρω την ενσωμάτωσή του στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής του στην Πορτογαλία (σκέψεις 31 και 32).

2.2. Η στέρηση της ελευθερίας

Απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2009 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Kadzoev (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741)

Άτομο το οποίο δεν είχε στην κατοχή του κανένα έγγραφο ταυτότητας και το οποίο ισχυριζόταν ότι γεννήθηκε στην Τσετσενία συνελήφθη από τις βουλγαρικές αρχές και τέθηκε υπό κράτηση, σε ειδικό κέντρο προσωρινής κράτησης αλλοδαπών, εν αναμονή της εκτέλεσης του μέτρου απομάκρυνσης που ελήφθη εις βάρος του. Εντούτοις, για την εκτέλεση του μέτρου αυτού, έπρεπε να συγκεντρωθούν έγγραφα που θα του παρείχαν τη δυνατότητα να ταξιδέψει στο εξωτερικό. Τρία χρόνια αργότερα, όμως, δεν είχαν ακόμη εκδοθεί τα έγγραφα αυτά. Εξάλλου, ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει αιτήσεις ασύλου καθώς και αιτήσεις αντικατάστασης του μέτρου της κράτησης σε ειδικό κέντρο από λιγότερο επαχθές μέτρο, οι οποίες είχαν απορριφθεί στο σύνολό τους.

Στο πλαίσιο αυτό, ο διευθυντής της υπεύθυνης υπηρεσίας για το εν λόγω κέντρο κράτησης κάλεσε το Administrativen sad Sofia-grad (διοικητικό δικαστήριο Σόφιας, Βουλγαρία) να

αποφανθεί αυτεπαγγέλτως σχετικά με τη συνέχεια που έπρεπε να δοθεί στην κράτηση αυτή. Το δικαστήριο αυτό επισήμανε, αφενός, ότι πριν από την τροποποίηση του βουλγαρικού νόμου για τους αλλοδαπούς¹⁴, με σκοπό τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2008/115¹⁵, δεν υπήρχε χρονικός περιορισμός για τον εγκλεισμό σε κέντρο προσωρινής κράτησης. Αφετέρου, διαπίστωσε ότι δεν προβλεπόταν κανένας μεταβατικός κανόνας για τις περιπτώσεις στις οποίες οι αποφάσεις περί κράτησης είχαν εκδοθεί πριν από την τροποποίηση αυτή. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να ζητήσει από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το άρθρο 15, παράγραφοι 4 έως 6, της οδηγίας 2008/115.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η ΕΠΔ, επισημαίνοντας ότι στην παρούσα υπόθεση ετίθετο το ζήτημα αν έπρεπε να παραμείνει ο ενδιαφερόμενος υπό κράτηση ή να απολυθεί. Συναφώς, εάν γινόταν δεκτό ότι δεν υφίσταται, όσον αφορά τον ενδιαφερόμενο, «λογικά προοπτική απομάκρυνσης», κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115, θα έπρεπε ενδεχομένως να διαταχθεί, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, η άμεση απόλυσή του (σκέψεις 29 και 32). Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

Απόφαση της 17ης Μαρτίου 2016, *Mirza (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188)*¹⁶

Πακιστανός υπήκοος, προερχόμενος από τη Σερβία, είχε εισέλθει στο ουγγρικό έδαφος και είχε υποβάλει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος μια πρώτη αίτηση διεθνούς προστασίας. Εντούτοις, δεδομένου ότι ο υπήκοος αυτός εγκατέλειψε τον τόπο υποχρεωτικής διαμονής που του είχαν ορίσει οι ουγγρικές αρχές, η εξέταση της αίτησής του είχε περατωθεί επειδή θεωρήθηκε σιωπηρώς ανακληθείσα. Εν συνεχεία, ο Πακιστανός υπήκοος είχε συλληφθεί στην Τσεχική Δημοκρατία και, κατόπιν αιτήματος των τσεχικών αρχών, είχε αναληφθεί εκ νέου από την Ουγγαρία, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στον κανονισμό 604/2013 διαδικασία¹⁷ (στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο III). Ο ενδιαφερόμενος είχε υποβάλει τότε δεύτερη αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ουγγαρία και είχε τεθεί υπό κράτηση στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασής της. Η αίτηση αυτή είχε απορριφθεί ως απaráδεκτη με την αιτιολογία ότι, εν προκειμένω, η Σερβία έπρεπε να χαρακτηριστεί ως ασφαλής τρίτη χώρα. Ως εκ τούτου, είχε διαταχθεί η λήψη μέτρων επιστροφής και απομάκρυνσης του υπηκόου αυτού.

Στο πλαίσιο αυτό, το Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών του Debrecen, Ουγγαρία), στο οποίο ο Πακιστανός υπήκοος προσέφυγε κατά της απόφασης περί απόρριψης της δεύτερης αίτησης διεθνούς προστασίας, αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ένα κράτος μέλος μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο προώθησης αιτούντος προς ασφαλή τρίτη χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III, χωρίς να αναλύσει την αίτησή του επί της ουσίας.

14 Zakon za chuzhdentsite v Republika Bgaria (νόμος για τους αλλοδαπούς στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας) (DV αριθ. 153 του 1998), όπως τροποποιήθηκε στις 15 Μαΐου 2009 (DV αριθ. 36 του 2009).

15 Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98).

16 Η απόφαση αυτή παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2016, σ. 37.

17 Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31).

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η διαδικασία ΕΠΔ, υπογραμμίζοντας ότι, έως την 1η Ιανουαρίου 2016, ο ενδιαφερόμενος τελούσε υπό κράτηση. Επιπλέον, απαντώντας σε αίτηση του Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι το μέτρο αυτό είχε παραταθεί έως την ημερομηνία έκδοσης τελεσίδικης απόφασης επί της αίτησης διεθνούς προστασίας του ενδιαφερομένου ή, σε περίπτωση μη έκδοσης της απόφασης αυτής έως την 1η Μαρτίου 2016, έως την ημερομηνία αυτή. Εντούτοις, πάντοτε κατά το αιτούν δικαστήριο, μετά την 1η Μαρτίου 2016, το μέτρο κράτησης θα μπορούσε να παραταθεί εκ νέου για εξήντα ημέρες, χωρίς να μπορεί η κράτηση να υπερβεί συνολικώς τους έξι μήνες.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία του, κατά την οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο ενδιαφερόμενος στερείται την ελευθερία του και ότι η συνέχιση της κράτησής του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Εξάλλου, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η κατάσταση του ενδιαφερομένου πρέπει να εκτιμηθεί ως έχει κατά την ημερομηνία εξέτασης του αιτήματος υπαγωγής στην ΕΠΔ (σκέψη 34). Εφαρμόζοντας τη νομολογία αυτή στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, στην περίπτωση αυτή, τα κριτήρια πληρούνταν. Συγκεκριμένα, η συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου εξαρτάται από την έκβαση της υπόθεσης στην κύρια δίκη, αντικείμενο της οποίας είναι η νομιμότητα της απόρριψης της αίτησης διεθνούς προστασίας που υπέβαλε (σκέψη 35). Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

Απόφαση της 1ης Ιουνίου 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385)¹⁸

Ένα ουγγρικό δικαστήριο είχε εκδώσει ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εις βάρος Ρουμάνου υπηκόου, με σκοπό την άσκηση ποινικής δίωξης. Ο ενδιαφερόμενος είχε συλληφθεί στη Ρουμανία και είχε προσαχθεί ενώπιον του Curtea de Apel Cluj (εφετείου του Cluj, Ρουμανία), προκειμένου το δικαστήριο αυτό να αποφανθεί επί της ενδεχόμενης προσωρινής κράτησής του και της παράδοσής του στις ουγγρικές δικαστικές αρχές. Στο πλαίσιο αυτό, το εν λόγω δικαστήριο είχε διατάξει την άμεση απόλυσή του, τάσσοντας, εντούτοις, περιοριστικούς όρους.

Το δικαστήριο αυτό αποφάσισε, λόγω αμφιβολιών σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της απόφασης-πλαίσιο 2002/584¹⁹, και, ειδικότερα, σχετικά με τις συνέπειες της μη ύπαρξης προγενέστερου εθνικού εντάλματος σύλληψης διαφορετικού από το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

Ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ, υπογραμμίζοντας ότι ο ενδιαφερόμενος δεν ήταν μεν προφυλακισμένος, αλλά είχαν διαταχθεί σε βάρος του περιοριστικοί όροι οι οποίοι συνιστούν επίσης μέτρο περιοριστικό της προσωπικής ελευθερίας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, το αίτημα αυτό δεν έπρεπε να γίνει δεκτό. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την εκδίκαση της υπόθεσης κατά προτεραιότητα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας (σκέψεις 27 έως 29).

¹⁸ Η απόφαση αυτή παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2016, σ. 45 και 46.

¹⁹ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών – Δηλώσεις τις οποίες έκαναν ορισμένα κράτη μέλη με την ευκαιρία της έκδοσης της απόφασης-πλαίσιο (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24).

Απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586)²⁰

Κατόπιν της έκδοσης πλειόνων ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης από πολωνικά δικαστήρια, ο ενδιαφερόμενος είχε συλληφθεί στην Ιρλανδία και τεθεί υπό κράτηση, εν αναμονή απόφασης σχετικά με την παράδοσή του στις εν λόγω δικαστικές αρχές. Προς τούτο, ο ενδιαφερόμενος είχε προσαχθεί ενώπιον του High Court (ανώτερου δικαστηρίου, Ιρλανδία) και είχε ενημερώσει το δικαστήριο αυτό ότι αντιστασεται στην παράδοσή του, προβάλλοντας ότι αυτή θα τον εξέθετε σε πραγματικό κίνδυνο στέρξης δικαστικής προστασίας, λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων νομοθετικών μεταρρυθμίσεων του πολωνικού δικαστικού συστήματος.

Στο πλαίσιο αυτό, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) διατύπωσε αμφιβολίες σχετικά με τις συνέπειες των νομοθετικών αυτών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες ώθησαν την Επιτροπή να υποβάλει, στις 20 Δεκεμβρίου 2017, αιτιολογημένη πρόταση με την οποία κάλεσε το Συμβούλιο να διαπιστώσει, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, ΣΕΕ, την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης του κράτους δικαίου από τη Δημοκρατία της Πολωνίας²¹. Το δικαστήριο αυτό υπέβαλε, ως εκ τούτου, στο Δικαστήριο ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την στάση που έπρεπε να τηρήσει μια αρχή εκτέλεσης, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 3, της απόφασης-πλαisiού 2002/584, σε περίπτωση πραγματικού κινδύνου προσβολής του δικαιώματος πρόσβασης σε ανεξάρτητο δικαστήριο, λόγω συστημικών ή γενικευμένων πλημμελειών όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας του κράτους μέλους που εξέδωσε το ένταλμα.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Όσον αφορά το κριτήριο του επείγοντος χαρακτήρα, το Δικαστήριο υπενθύμισε τη σχετική πάγια νομολογία του, προτού την εφαρμόσει στην παρούσα υπόθεση. Συναφώς, υπογράμμισε ότι ο ενδιαφερόμενος τελούσε υπό κράτηση και ότι η συνέχιση της κράτησής του εξαρτιόταν από την έκβαση της υπόθεσης της κύριας δίκης, δεδομένου ότι το μέτρο κράτησής του διατάχθηκε στο πλαίσιο της εκτέλεσης των ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης (σκέψεις 29 και 30).

Απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108)

Βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εκδοθέντος από τις αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, ένας Βρετανός υπήκοος είχε συλληφθεί στις Κάτω Χώρες και είχε τεθεί υπό κράτηση. Από την ημερομηνία αυτή, είχε αρχίσει να τρέχει η προθεσμία των εξήντα ημερών που προβλέπεται στο άρθρο 17, παράγραφος 3, της απόφασης-πλαisiού 2002/584, εντός της οποίας πρέπει να εκδοθεί η απόφαση σχετικά με την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Λίγο πριν από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής, το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες) είχε διατάξει την παράτασή της κατά τριάντα ημέρες, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 4, της εν λόγω απόφασης-πλαisiού, καθώς και τη συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου. Εντούτοις, εν συνεχεία, το δικαστήριο αυτό ανέστειλε, επ' αόριστον, τη διαδικασία, εν αναμονή της απάντησης του

²⁰ Η απόφαση αυτή παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2018, σ. 69 και 70.

²¹ Αιτιολογημένη πρόταση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2017, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με το κράτος δικαίου στην Πολωνία [COM(2017) 835 τελικό].

Δικαστηρίου στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που κατατέθηκε στην υπόθεση RO (C-327/18 PPU)²². Παράλληλα, δεδομένου ότι είχαν παρέλθει ενενήντα ημέρες από τη σύλληψή του, ο Βρετανός υπήκοος είχε ζητήσει την αναστολή του μέτρου κράτησής του.

Στο πλαίσιο αυτό, το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ) διερωτήθηκε σχετικά με τη συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου, λαμβανομένων υπόψη της απόφασης-πλασιού 2002/584 και του άρθρου 6 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), το οποίο προβλέπει το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια. Συγκεκριμένα, δυνάμει της επίδικης εθνικής νομοθεσίας²³, το πρόσωπο αυτό πρέπει να απολυθεί όταν έχουν παρέλθει ενενήντα ημέρες από τη σύλληψή του. Εντούτοις, η ρύθμιση αυτή έχει ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη συνέχιση της κράτησης όταν η δικαστική αρχή εκτέλεσης αποφασίζει είτε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είτε να αναμείνει την απάντηση του Δικαστηρίου σε τέτοια αίτηση την οποία υπέβαλε άλλη δικαστική αρχή εκτέλεσης. Πράγματι, και στις δύο αυτές περιπτώσεις, πρέπει να θεωρείται ότι η προθεσμία των ενενήντα ημερών έχει ανασταλεί.

Το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ) ζήτησε να υπαχθεί η προδικαστική παραπομπή στην ΕΠΔ, εκθέτοντας ότι ο ενδιαφερόμενος τελούσε υπό κράτηση στις Κάτω Χώρες μόνο βάσει του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και ότι το δικαστήριο αυτό δεν μπορούσε να αποφανθεί επί της αίτησης αναστολής του μέτρου αυτού προτού το Δικαστήριο αποφανθεί επί της εν λόγω προδικαστικής παραπομπής. Το Δικαστήριο υπενθύμισε την πάγια νομολογία του, κατά την οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο ενδιαφερόμενος στερείται την ελευθερία του και ότι η συνέχιση της κράτησής του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, η δε κατάστασή του πρέπει να εκτιμάται όπως αυτή εμφανίζεται κατά τον χρόνο εξέτασης του αιτήματος για υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι τα κριτήρια πληρούνταν και αποφάσισε, ως εκ τούτου, να εφαρμόσει την ΕΠΔ (σκέψεις 30 και 31).

Εντούτοις, εν συνεχεία, το rechtbank Amsterdam (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Άμστερνταμ) ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι είχε διατάξει την αναστολή, υπό όρους, του επίμαχου μέτρου κράτησης έως την έκδοση της απόφασης για την παράδοση του ενδιαφερομένου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του, η προθεσμία των ενενήντα ημερών είχε λήξει, ακόμη και λαμβανομένης υπόψη της περιόδου κατά την οποία η προθεσμία αυτή είχε ανασταλεί. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι η υπόθεση δεν είχε πλέον επείγοντα χαρακτήρα και ότι, κατά συνέπεια, δεν χρειαζόταν να συνεχισθεί η εξέτασή της κατά την ΕΠΔ.

2.3. Ο κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. Κ. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127)

Στην υπόθεση αυτή, μια Σύρια υπήκοος και ένας Αιγύπτιος υπήκοος είχαν εισέλθει στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θεώρηση εισόδου χορηγηθείσα από τη Δημοκρατία της Κροατίας

22 Επί της υπόθεσης αυτής εκδόθηκε η [απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2018, RO \(C-327/18 PPU, EU:C:2018:733\)](#).

23 Overleveringswet (νόμος περί παραδόσεως) (Stb. 2004, αριθ. 195).

και υπέβαλαν αιτήσεις ασύλου στη Δημοκρατία της Σλοβενίας. Οι σλοβενικές αρχές είχαν υποβάλει στις κροατικές αρχές αίτημα αναδοχής τους, καθώς η Δημοκρατία της Κροατίας ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των αιτήσεών τους, βάσει του κανονισμού Δουβλίνο III. Η Δημοκρατία της Κροατίας έκανε δεκτό το αίτημα αυτό. Εντούτοις, δεδομένου ότι η Σύρια υπήκοος ήταν έγκυος, η μεταφορά στην Κροατία αναβλήθηκε έως τη γέννηση του παιδιού. Εν συνεχεία, οι ενδιαφερόμενοι αντιτάχθηκαν στη μεταφορά αυτή, προβάλλοντας, αφενός, ότι η αυτή θα είχε αρνητικές συνέπειες στην κατάσταση της υγείας της Σύριας υπηκόου, δυνάμενες να επηρεάσουν και την κατάσταση της υγείας του νεογνού, και, αφετέρου, ότι υπήρξαν θύματα ρατσιστικών φραστικών επιθέσεων και φυλετικής βίας στην Κροατία. Η απόφαση περί μεταφοράς ακυρώθηκε αρχικά σε πρώτο βαθμό και επικυρώθηκε εκ νέου κατ'έφεση από το Vrhonno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο, Σλοβενία). Εντούτοις, το Ustavno sodišče (Συνταγματικό Δικαστήριο, Σλοβενία), στο οποίο προσέφυγαν οι ενδιαφερόμενοι, εξαφάνισε την απόφαση του δικαστηρίου αυτού στο οποίο ανέπεμψε εν συνεχεία την υπόθεση.

Στο πλαίσιο αυτό, το Vrhonno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο) ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 17 του κανονισμού Δουβλίνο III ρήτρα διακριτικής ευχέρειας, η οποία παρέχει, κατά παρέκκλιση, τη δυνατότητα σε κράτος μέλος να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας που του υποβλήθηκε, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό.

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η ΕΠΔ, επισημαίνοντας ότι, λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης της υγείας της Σύριας υπηκόου, το ζήτημα της νομικής κατάστασής της έπρεπε να επιλυθεί το συντομότερο δυνατόν. Συναφώς, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μεταφοράς των προσφευγόντων στην Κροατία πριν από την περάτωση της συνήθους διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής αποφάσεως. Συγκεκριμένα, κατόπιν αίτησης παροχής διευκρινίσεων που απηύθυνε το Δικαστήριο στο αιτούν δικαστήριο²⁴, αυτό επισήμανε ότι, μολονότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο είχε διατάξει να ανασταλεί η εκτέλεση της απόφασης περί μεταφοράς των ενδιαφερομένων, στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δεν προβλεπόταν κανένα μέτρο δικαστικής αναστολής της εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης (σκέψεις 49 και 50). Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ.

Απόφαση της 7ης Μαρτίου 2017 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), X και X (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173)²⁵

Ζεύγος Σύρων υπηκόων και τα τρία παιδιά τους, οι οποίοι ζούσαν στη Συρία, είχαν υποβάλει στην πρεσβεία του Βελγίου στον Λίβανο αιτήσεις χορήγησης θεώρησης για ανθρωπιστικούς λόγους, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 810/2009²⁶ (στο εξής: κώδικας θεωρήσεων), και στη συνέχεια επέστρεψαν στη Συρία. Σκοπός των αιτήσεών τους ήταν να λάβουν θεωρήσεις περιορισμένης εδαφικής ισχύος, προκειμένου η οικογένεια να μπορέσει να αναχωρήσει από τη Συρία και να υποβάλει αργότερα αίτηση ασύλου στο Βέλγιο.

²⁴ Αίτηση βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

²⁵ Η απόφαση αυτή παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πειραγμένων 2017, σ. 42.

²⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 810/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα θεωρήσεων (κώδικας θεωρήσεων) (ΕΕ 2009, L 243, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 610/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013 (ΕΕ 2013, L 182, σ. 1).

Οι προσφεύγοντες επισήμαναν ότι ένας εξ αυτών είχε απαχθεί από τρομοκρατική ομάδα και υποβλήθει σε βασανιστήρια έως ότου απελευθερώθηκε έναντι λύτρων. Γενικά, οι προσφεύγοντες έδωσαν έμφαση στην επιδείνωση της κατάστασης ασφάλειας στη Συρία καθώς και στο γεγονός ότι διέτρεχαν, ως χριστιανοί ορθόδοξοι, κίνδυνο διώξεων. Οι αιτήσεις τους είχαν απορριφθεί, μεταξύ άλλων, επειδή είχαν την πρόθεση να παραμείνουν περισσότερες από ενενήντα ημέρες στο Βέλγιο και οι βελγικές διπλωματικές αρχές δεν περιλαμβάνονται στις αρχές ενώπιον των οποίων μπορεί να υποβληθεί αίτηση ασύλου από αλλοδαπό.

Το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επίλυσης ενδίκων διαφορών αλλοδαπών, Βέλγιο), στο οποίο ασκήθηκε προσφυγή κατά της απορριπτικής αυτής απόφασης, διερωτήθηκε σχετικά με την έκταση της διακριτικής ευχέρειας που καταλείπεται στα κράτη μέλη στο πλαίσιο αυτό, ιδίως λαμβανομένων υπόψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Χάρτη και ιδίως τα άρθρα του 4 (απαγόρευση βασανιστηρίων και απάνθρωπης ή εξευτελιστικής ποινής ή μεταχείρισης) και 18 (δικαίωμα ασύλου). Ως εκ τούτου, υπέβαλε πλείονα προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο.

Το Conseil du contentieux des étrangers (Συμβούλιο επίλυσης ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) ζήτησε επίσης την υπαγωγή της υπόθεσης στην ΕΠΔ. Για τον σκοπό αυτό, επικαλέστηκε τη δραματική ένοπλη σύρραξη στη Συρία, τη μικρή ηλικία των τέκνων των προσφευγόντων, το ιδιαίτερα ευάλωτο προφίλ τους, λόγω του ότι ανήκουν στην κοινότητα των ορθόδοξων χριστιανών, καθώς και το γεγονός ότι, εν πάση περιπτώσει, το αιτούν δικαστήριο επελήφθη της υπόθεσης στο πλαίσιο κατεπείγουσας διαδικασίας αναστολής. Συναφώς, διευκρίνισε ότι η υποβολή της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως είχε ως αποτέλεσμα την αναστολή της διαδικασίας ενώπιόν του (σκέψεις 30 και 31).

Το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ. Προς τούτο, υπογράμμισε ότι δεν αμφισβητούνταν ότι, τουλάχιστον κατά τον χρόνο εξέτασης του αιτήματος υπαγωγής στην ΕΠΔ, οι προσφεύγοντες διέτρεχαν πραγματικό κίνδυνο να υποστούν απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Κατά το Δικαστήριο, η περίπτωση αυτή πρέπει να θεωρηθεί στοιχείο επείγοντος το οποίο δικαιολογεί την εφαρμογή της ΕΠΔ (σκέψη 33).

Διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2018, FR (C-422/18 PPU, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:784)

Νιγηριανός υπήκοος είχε υποβάλει αίτηση ασύλου στην Ιταλία. Προς στήριξη αυτής, προέβαλε ότι αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του επειδή οι εθνικές αρχές είχαν ανακαλύψει ότι διατηρούσε ομοφυλοφιλική σχέση και ότι, για τον λόγο αυτό, διέτρεχε κίνδυνο να συλληφθεί και να τεθεί υπό κράτηση. Κατόπιν απόρριψης της αίτησης ασύλου από την αρμόδια αρχή και επικύρωσης της απόρριψης αυτής από το Tribunale di Milano (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Μιλάνου, Ιταλία), ο Νιγηριανός υπήκοος, αφενός, άσκησε αναίρεση και, αφετέρου, υπέβαλε ενώπιον του Tribunale di Milano (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Μιλάνου) αίτηση λήψης προσωρινών μέτρων για την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασής του. Δυνάμει της εθνικής

νομοθεσίας²⁷, το δικαστήριο αυτό πρέπει να αποφανθεί επί τέτοιας αίτησης αναστολής εκτιμώντας το βάσιμο των λόγων που προβάλλονται με την αναίρεση που έχει ασκηθεί κατά της απόφασής του και όχι εκτιμώντας την ύπαρξη κινδύνου σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης την οποία μπορεί να προκαλέσει στον εν λόγω αιτούντα η εκτέλεση της απόφασης αυτής.

Το Tribunale di Milano (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Μιλάνου) ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της συμβατότητας της εθνικής αυτής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32²⁸, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΕΠΔ. Συναφώς, επισήμανε ότι ο προσφεύγων υποχρεούνταν να αναχωρήσει πάραυτα από την ιταλική επικράτεια και ότι μπορούσε να απομακρυνθεί ανά πάσα στιγμή προς τη Νιγηρία, όπου θα διέτρεχε σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η θανατική ποινή ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισε ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στο υποβληθέν ερώτημα μπορούσε να ασκήσει καθοριστική επιρροή στο ζήτημα αν ο προσφεύγων μπορεί να παραμείνει στην ιταλική επικράτεια εν αναμονή της έκβασης της ασκηθείσας αναίρεσης (σκέψεις 24 και 25). Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο επισήμανε ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να απομακρυνθεί ο προσφεύγων προς τη Νιγηρία πριν από την περάτωση της συνήθους διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής αποφάσεως και, ως εκ τούτου, αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΕΠΔ (σκέψη 27).

Απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2018, UD (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835)

Μετά τον γάμο της με Βρετανό υπήκοο, μια υπήκοος Μπανγκλαντές έλαβε θεώρηση η οποία της παρείχε τη δυνατότητα να εγκατασταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εν συνεχεία, το ζεύγος μετέβη στο Μπανγκλαντές κατά την εγκυμοσύνη της υπηκόου Μπανγκλαντές. Η θυγατέρα του ζεύγους γεννήθηκε εκεί και δεν διέμεινε ποτέ στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς ο πατέρας επέστρεψε στη χώρα αυτή μόνος. Κατά τους ισχυρισμούς της μητέρας, τους οποίους αντικρούει ο πατέρας, αυτός την εξαπάτησε προκειμένου να γεννήσει σε τρίτη χώρα και την εξαναγκάζει να συνεχίζει να ζει εκεί με το παιδί, χωρίς φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα ή πόσιμο νερό και χωρίς το παραμικρό εισόδημα, εντός μιας κοινότητας που τη στιγματίζει. Ως εκ τούτου, η μητέρα άσκησε αγωγή ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Family Division [άνωτερου δικαστηρίου (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα οικογενειακού δικαίου, Ηνωμένο Βασίλειο], με αίτημα να τεθεί το παιδί υπό την προστασία του δικαστηρίου αυτού και να διαταχθεί η επιστροφή της ίδιας και του παιδιού στο Ηνωμένο Βασίλειο.

27 Decreto legislativo n. 25 – Attuazione della direttiva 2005/85/CE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 25, περί εφαρμογής της οδηγίας 2005/85/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα), της 25ης Ιανουαρίου 2008 (GURI αριθ. 40, της 16ης Φεβρουαρίου 2008), όπως τροποποιήθηκε με την decreto-legge n. 13 – Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonche' per il contrasto dell'immigrazione illegale (πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 13, περί επειγουσών διατάξεων σχετικά με την επιτάχυνση των διαδικασιών διεθνούς προστασίας καθώς και σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης), της 17ης Φεβρουαρίου 2017 (GURI 40, της 17ης Φεβρουαρίου 2017), όπως κυρώθηκε, κατόπιν τροποποιήσεων, με τον νόμο 46, της 13ης Απριλίου 2017.

28 Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60).

Προκαταρκτικώς, το δικαστήριο αυτό εκτίμησε αναγκαίο να επιλυθεί το ζήτημα αν έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδώσει απόφαση σχετικά με το παιδί, όπερ σημαίνει να καθοριστεί αν το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, στο Ηνωμένο Βασίλειο, μολονότι το παιδί ουδέποτε έχει μεταβεί στο κράτος μέλος αυτό. Επιπλέον, το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται αν οι περιστάσεις της υπόθεσης, μεταξύ άλλων η συμπεριφορά του πατέρα και η προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων της μητέρας ή του παιδιού, ασκούν επιρροή στην έννοια αυτή της «συνήθους διαμονής».

Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ, αίτημα το οποίο το Δικαστήριο έκανε δεκτό. Συναφώς, καταρχάς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, στην περίπτωση που αποδειχθεί καταναγκασμός της μητέρας από τον πατέρα, διακυβεύεται σοβαρά η παρούσα ευημερία του παιδιού. Κάθε καθυστέρηση στην έκδοση δικαστικών αποφάσεων σχετικά με το παιδί θα παρέτεινε την τρέχουσα κατάσταση και θα ενείχε, επομένως, τον κίνδυνο να υποστεί σοβαρή ή ακόμη και ανεπανόρθωτη βλάβη η ανάπτυξη του παιδιού αυτού. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, σε περίπτωση ενδεχόμενης επιστροφής στο Ηνωμένο Βασίλειο, τέτοια καθυστέρηση θα μπορούσε επίσης να αποβεί επιζήμια για την ένταξη του παιδιού στο νέο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του. Τέλος, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η πολύ μικρή ηλικία του παιδιού (ενός έτους και δύο μηνών κατά την ημερομηνία της απόφασης περί παραπομπής) καθιστά ιδιαίτερα ευαίσθητη την πνευματική και σωματική ανάπτυξή του (σκέψεις 26 και 27).

II. Η ταχεία διαδικασία

1. Οι λόγοι που δικαιολογούν την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας

1.1. Η φύση και η ευαισθησία του τομέα ερμηνείας που αποτελεί αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής

Διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 2008, Kozłowski (C-66/08, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2008:116)²⁹

Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορούσε Πολωνό υπήκοο, ο οποίος διέμενε επί αρκετά χρόνια, καίτοι όχι αδιαλείπτως και πιθανώς παρανόμως, στη Γερμανία, κράτος στο οποίο εξέτιε τότε ποινή φυλάκισης. Κατά του Πολωνού υπηκόου αυτού είχε εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, από πολωνικό δικαστήριο, με σκοπό την εκτέλεση ποινής φυλάκισης στην οποία είχε καταδικαστεί προηγουμένως. Στο πλαίσιο αυτό, το Oberlandesgericht Stuttgart (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Στουτγάρδης, Γερμανία), το οποίο κλήθηκε να αποφανθεί σχετικά με την παράδοση του ενδιαφερομένου στις πολωνικές δικαστικές αρχές, διερωτήθηκε σχετικά με την ερμηνεία της προϋπόθεσης διαμονής ή κατοικίας που προβλέπεται στο άρθρο 4, σημείο 6, της απόφασης-πλασίου 2002/584. Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή προβλέπει λόγο προαιρετικής μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης όταν ο καταζητούμενος «διαμένει στο

²⁹ Η απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Kozłowski (C-66/08, EU:C:2008:437), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2008, σ. 55.

κράτος μέλος εκτέλεσης, είναι υπήκοος ή κάτοικός του» και το συγκεκριμένο κράτος δεσμεύεται να εκτελέσει την ποινή που επιβλήθηκε στην αλλοδαπή.

Εξάλλου, το Oberlandesgericht Stuttgart (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Στουτγάρδης), ζήτησε την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής στην ΕΠΔ, για τον λόγο ότι η κράτηση του ενδιαφερομένου στο γερμανικό έδαφος επρόκειτο να λήξει σύντομα και ότι, επιπλέον, αυτός θα μπορούσε να επιτύχει την πρόωρη απόλυσή του.

Αφού διευκρίνισε ότι το αίτημα υπαγωγής στην ΕΠΔ, η οποία δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη υπόθεση, έπρεπε να θεωρηθεί ως αίτημα υπαγωγής στην ΤΠΔ³⁰, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι η υπόθεση αυτή εγείρει προβλήματα ερμηνείας που αφορούν ευαίσθητο τομέα της δραστηριότητας του Ευρωπαϊκού νομοθέτη και άπτονται κεντρικών πτυχών της λειτουργίας του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, επί των οποίων το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί για πρώτη φορά. Πράγματι, η ζητηθείσα ερμηνεία μπορεί να έχει γενικές συνέπειες, τόσο για τις αρχές που καλούνται να συνεργάζονται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης όσο και για τα δικαιώματα των καταζητουμένων, οι οποίοι τελούν σε κατάσταση αβεβαιότητας. Επομένως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου εκτίμησε ότι η ταχεία απάντηση θα παράσχει τη δυνατότητα στη δικαστική αρχή εκτέλεσης να αποφανθεί υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες επί της αίτησης παράδοσης που της υποβλήθηκε, καθώς και τη δυνατότητα να συμμορφωθεί, το συντομότερο δυνατόν, προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από την απόφαση-πλαίσιο 2002/584 (σκέψεις 11 και 12). Ως εκ τούτου, υπήγαγε την υπόθεση στην ΤΠΔ.

1.2. Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή

*Διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 2012, Pringle (C-370/12, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:620)*³¹

Η υπόθεση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της θέσπισης του ευρωπαϊκού μηχανισμού σταθερότητας (ΕΜΣ), κατόπιν της χρηματοοικονομικής κρίσης που έπληξε τη ζώνη του ευρώ το 2010. Συγκεκριμένα, σκοπός του διεθνούς αυτού χρηματοδοτικού οργανισμού είναι η κινητοποίηση της χρηματοδότησης και η παροχή στήριξης σταθερότητας προς όφελος των μελών της ζώνης του ευρώ που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης. Στην υπόθεση αυτή, Ιρλανδός βουλευτής άσκησε προσφυγή κατά της Ιρλανδικής Κυβέρνησης. Προέβαλε την ακυρότητα της απόφασης 2011/199³² και υποστήριξε, επίσης, ότι, επικυρώνοντας, εγκρίνοντας ή αποδεχόμενη τη Συνθήκη για τη θέσπιση του

30 Βλ. ανωτέρω στο μέρος I του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία», την ενότητα «1. Το πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας».

31 Η [απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle \(C-370/12, EU:C:2012:756\)](#), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2012, σ. 50 και 51.

32 Απόφαση 2011/199/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2011, που τροποποιεί το άρθρο 136 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με μηχανισμό σταθερότητας για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ (ΕΕ 2011, L 91, σ. 1).

Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, η οποία συνήφθη στις 2 Φεβρουαρίου 2012³³, η Ιρλανδία θα αναλάμβανε υποχρεώσεις ασύμβατες προς τις Συνθήκες επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο πλαίσιο αυτό, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο, Ιρλανδία) υπέβαλε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο και ζήτησε να εφαρμοστεί η ΤΠΔ, εκθέτοντας ότι η έγκαιρη επικύρωση της Συνθήκης ΕΜΣ από την Ιρλανδία ήταν υψίστης σημασίας για άλλα μέλη του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και, ιδίως, για εκείνα που χρειάζονται χρηματοοικονομική συνδρομή. Καίτοι η Ιρλανδία, όπως και όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη μέλη στη Συνθήκη ΕΜΣ, είχε στο μεταξύ επικυρώσει τη Συνθήκη ΕΜΣ, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι τα υποβληθέντα στην υπόθεση αυτή προδικαστικά ερωτήματα αναδεικνυαν αβεβαιότητα όσον αφορά το κύρος της Συνθήκης ΕΜΣ. Υπογραμμίζοντας τις εξαιρετικές περιστάσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης που περιέβαλαν τη σύναψη της Συνθήκης ΕΜΣ, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ότι η εφαρμογή της ΤΠΔ ήταν αναγκαία για την άρση, το συντομότερο δυνατόν, της αβεβαιότητας αυτής, η οποία ήταν επιζήμια για τον σκοπό της Συνθήκης ΕΜΣ, ήτοι τη διαφύλαξη της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της ζώνης του ευρώ (σκέψεις 6 έως 8).

Διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab (C-670/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:120)³⁴, και Jafari (C-646/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:138)³⁵

Στην υπόθεση Mengesteab (C-670/16), ένας υπήκοος Ερυθραίας είχε ζητήσει άσυλο από τις γερμανικές αρχές, οι οποίες του είχαν χορηγήσει πιστοποιητικό καταγραφής του ως αιτούντος άσυλο, με τη διευκρίνιση ότι το γερμανικό δίκαιο³⁶ διακρίνει, συναφώς, μεταξύ της ενέργειας του ενδιαφερομένου να ζητήσει άσυλο, για την οποία χορηγείται τέτοιο πιστοποιητικό, και της υποβολής επίσημης αίτησης ασύλου. Όταν ο ενδιαφερόμενος ήταν εν τέλει σε θέση να υποβάλει τέτοια αίτηση ασύλου, εννέα μήνες αργότερα, οι γερμανικές αρχές είχαν ζητήσει από τις ιταλικές αρχές την αναδοχή του, καθώς η Ιταλική Δημοκρατία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αίτησής του, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III. Ως εκ τούτου, η αίτηση ασύλου του ενδιαφερομένου απορρίφθηκε ως απαράδεκτη και διατάχθηκε η μεταφορά του στην Ιταλία. Επιληφθέν προσφυγής κατά αυτής της απόφασης μεταφοράς, το Verwaltungsgericht Minden (διοικητικό δικαστήριο του Minden, Γερμανία) διερωτήθηκε, αφενός, σχετικά με τη δυνατότητα του αιτούντος άσυλο να επικαλεστεί την παρέλευση των προθεσμιών υποβολής του αιτήματος αναδοχής και, αφετέρου, σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού των προθεσμιών αυτών. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, σε περίπτωση μη τήρησης των προβλεπόμενων προθεσμιών, η ευθύνη για την εξέταση της αίτησης μεταβιβάζεται στο κράτος μέλος στο οποίο αυτή υποβλήθηκε. Εντούτοις, το Verwaltungsgericht Minden (διοικητικό δικαστήριο του Minden) επισήμανε ότι

33 Η Συνθήκη για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας συνήφθη στις Βρυξέλλες (Βέλγιο) στις 2 Φεβρουαρίου 2012, μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, της Μάλτας, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Φινλανδίας. Αρχισε να ισχύει στις 27 Σεπτεμβρίου 2012.

34 Η απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2017, σ. 43 και 44.

35 Η απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, Jafari (C-646/16, EU:C:2017:586), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2017, σ. 45 και 46.

36 Asylgesetz (νόμος περί ασύλου), όπως δημοσιεύθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2008 (BGBl. 2008 I, σ. 1798).

τέτοιες καθυστερήσεις είναι εξαιρετικά συνηθισμένες στη Γερμανία, λόγω της ασυνήθους αύξησης του αριθμού των αιτούντων άσυλο από το 2015.

Στην υπόθεση Jafari (C-646/16), τα μέλη αφγανικής οικογένειας είχαν διαβεί τα σύνορα μεταξύ Σερβίας και Κροατίας. Εν συνεχεία, οι κροατικές αρχές είχαν οργανώσει τη μεταφορά τους έως τα σλοβενικά σύνορα, με σκοπό να βοηθήσουν τα πρόσωπα αυτά να μεταβούν σε άλλα κράτη για να υποβάλουν εκεί αιτήσεις διεθνούς προστασίας, πράγμα το οποίο έπραξαν στην Αυστρία. Εντούτοις, στο μέτρο που ο κανονισμός Δουβλίνο III προβλέπει ότι την ευθύνη έχει το κράτος μέλος του οποίου τα εξωτερικά σύνορα διέβη ο ενδιαφερόμενος παρανόμως, οι αυστριακές αρχές είχαν ζητήσει από τις κροατικές αρχές να αναλάβουν τους ενδιαφερομένους. Επομένως, οι αιτήσεις των μελών της οικογένειας απορρίφθηκαν και διατάχθηκε η μεταφορά τους στην Κροατία. Επιληφθέν προσφυγής κατά των αποφάσεων αυτών, το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο, Αυστρία) ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εφαρμοστούν τα κριτήρια σχετικά με τη χορήγηση τίτλων διαμονής ή θεωρήσεων εισόδου ή διαμονής, τα οποία προβλέπονται στα άρθρα 12 και 13 του κανονισμού Δουβλίνο III.

Αμφότερα τα αιτούντα δικαστήρια ζήτησαν την εφαρμογή της ΤΠΔ, αιτήματα τα οποία το Δικαστήριο έκανε δεκτά.

Στις δύο αυτές υποθέσεις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε αρχικώς ότι, κανονικά, ο μεγάλος αριθμός προσώπων ή νομικών καταστάσεων που ενδεχομένως αφορά η απόφαση την οποία οφείλει να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο κατόπιν προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο δεν μπορεί, αυτός καθεαυτόν, να συνιστά εξαιρετική περίπτωση η οποία μπορεί να δικαιολογεί την υπαγωγή στην ΤΠΔ (διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab, C-670/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:120, σκέψη 10, και Jafari, C-646/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:138, σκέψη 10).

Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου προσέθεσε ότι η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να είναι αποφασιστικής σημασίας στις παρούσες υποθέσεις, στο μέτρο που ο αριθμός των υποθέσεων τις οποίες αφορούν τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα είναι τέτοιος ώστε η αβεβαιότητα όσον αφορά την έκβασή τους μπορεί να παρεμποδίσει τη λειτουργία του συστήματος που θέσπισε ο κανονισμός Δουβλίνο III και, επομένως, να υπονομεύσει το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου που θέσπισε ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατ'εφαρμογήν του άρθρου 78 ΣΛΕΕ. Πράγματι, αφενός, οι υποθέσεις αυτές εντάσσονται σε ένα πρωτόγνωρο πλαίσιο στο οποίο καταγράφηκε εξαιρετικά υψηλός αριθμός αιτήσεων ασύλου, στη Γερμανία, στην Αυστρία και, γενικότερα, στην Ένωση, υπό συνθήκες ανάλογες με τις εξεταζόμενες στις παρούσες υποθέσεις. Αφετέρου, οι υποθέσεις αυτές εγείρουν ζητήματα ερμηνείας τα οποία συνδέονται άμεσα με το πλαίσιο αυτό και αφορούν κεντρικές πτυχές του συστήματος που θεσπίστηκε με τον κανονισμό Δουβλίνο III, επί των οποίων το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί για πρώτη φορά. Επομένως, η απάντηση του Δικαστηρίου μπορεί να έχει γενικές συνέπειες για τις εθνικές αρχές οι οποίες καλούνται να συνεργαστούν για την εφαρμογή του κανονισμού αυτού (διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab, C-670/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:120, σκέψεις 11 έως 13, και Jafari, C-646/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:138, σκέψεις 11 έως 13).

Κατά τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, η αβεβαιότητα όσον αφορά τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο να εξετάσει αιτήσεις ασύλου όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της

κύριας δίκης εμποδίζει τις αρμόδιες εθνικές αρχές να προβλέψουν τα αναγκαία διοικητικά και δημοσιονομικά μέτρα ώστε να διασφαλιστούν, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που απορρέουν τόσο από το δίκαιο της Ένωσης όσο και από τις διεθνείς δεσμεύσεις των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, η εξέταση των αιτήσεων αυτών και η υποδοχή των αιτούντων άσυλο για τους οποίους είναι, ενδεχομένως, υπεύθυνες. Σε αυτή την έκτακτη κατάσταση κρίσης, η εφαρμογή της ΤΠΔ είναι αναγκαία για την άρση, το συντομότερο δυνατόν, αυτής της αβεβαιότητας η οποία είναι επιζήμια για την καλή λειτουργία του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, το οποίο συμβάλλει στην τήρηση του άρθρου 18 του Χάρτη (διατάξεις της 15ης Φεβρουαρίου 2017, Mengesteab, C-670/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:120, σκέψεις 15 και 16, και Jafari, C-646/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:138, σκέψεις 14 και 15).

Διάταξη της 28ης Φεβρουαρίου 2017, M.A.S. και M.B. (C-42/17, (C-42/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:168)³⁷

Το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ιταλία) είχε επιληφθεί ζητήματος αντισυνταγματικότητας κατόπιν παραπομπής από δύο ιταλικά δικαστήρια τα οποία διερωτήθηκαν σχετικά με την ενδεχόμενη παραβίαση της αρχής της νομιμότητας σε περίπτωση εφαρμογής του κανόνα που προκύπτει από την απόφαση Taricco κ.λπ.³⁸ στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών που εκκρεμούσαν ενώπιον αυτών. Υπενθυμίζεται ότι, στην απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει ότι, σε δύο περιπτώσεις τις οποίες προσδιόρισε, οι ιταλικοί κανόνες περί παραγραφής οι οποίοι εφαρμόζονταν στις φορολογικές παραβάσεις στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) ενδεχομένως έθιγαν τις υποχρεώσεις που επιβάλλει στα κράτη μέλη το άρθρο 325, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στις περιπτώσεις αυτές, απόκειται στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο να εξασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 325, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ, αφήνοντας, εν ανάγκη, ανεφάρμοστες τις σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου.

Βάσει του κανόνα που διατυπώθηκε στην απόφαση εκείνη, στην παρούσα υπόθεση τα ιταλικά δικαστήρια εκτιμούσαν ότι έπρεπε να μη λάβουν υπόψη την προβλεπόμενη στον codice penale (ιταλικό ποινικό κώδικα) προθεσμία παραγραφής και, επομένως, να αποφανθούν επί της ουσίας της υπόθεσης. Εντούτοις, το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο) διατύπωσε αμφιβολίες σχετικά με τη συμβατότητα τέτοιας λύσης με την αρχή «ουδέν έγκλημα, ουδεμία ποινή χωρίς νόμο», όπως κατοχυρώνεται στο ιταλικό Σύνταγμα και ερμηνεύεται από το ίδιο το Συνταγματικό Δικαστήριο, η οποία επιτάσσει να ορίζονται οι ποινικές διατάξεις με σαφήνεια και να μην έχουν αναδρομική ισχύ.

Το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο) ζήτησε να υπαχθεί η προδικαστική παραπομπή του στην ΤΠΔ, εκθέτοντας ότι είχε δημιουργηθεί κατάσταση έντονης αβεβαιότητας όσον αφορά τον τρόπο ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, ότι η αβεβαιότητα αυτή έπληττε εκκρεμείς ποινικές διαδικασίες και ότι έπρεπε να διασκεδαστεί επειγόντως (σκέψη 6). Συναφώς, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο δυνατόν μπορούσε να άρει τις αμφιβολίες αυτές και ότι, στο μέτρο που αυτές άπτονταν θεμελιωδών

³⁷ Η απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2017, M.A.S. και M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2017, σ. 31 και 32).

³⁸ Απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2015 (C-105/14, EU:C:2015:555).

ζητημάτων εθνικού συνταγματικού δικαίου και δικαίου της Ένωσης, η εφαρμογή της ΤΠΔ ήταν δικαιολογημένη (σκέψεις 8 και 9).

Διατάξεις της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:786), και της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18, EU:C:2018:910)

Οι δύο αυτές υποθέσεις αφορούν τη συμβατότητα νέου πολωνικού νόμου³⁹ προς το δίκαιο της Ένωσης. Ο νόμος αυτός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 3 Απριλίου 2018, μείωσε την ηλικία συνταξιοδότησης των μελών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία), από 70 σε 65 έτη, και καθόρισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί, ενδεχομένως, να επιτραπεί στα μέλη αυτά να εξακολουθήσουν να ασκούν τα καθήκοντά τους. Συναφώς, προβλέπεται, αφενός, ότι ο νόμος εφαρμόζεται στους ενεργεία δικαστές, οι οποίοι διορίστηκαν στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) πριν από την ημερομηνία θέσεώς του σε ισχύ, και, αφετέρου, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας έχει τη διακριτική ευχέρεια να παρατείνει την ενεργό δικαστική υπηρεσία των δικαστών αυτών πέραν της ηλικίας των 65 ετών.

Στην υπόθεση Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18), το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), προτού αποφανθεί, με τον συνήθη σχηματισμό, είχε υποβάλει ερωτήματα στον ευρύτερο σχηματισμό του δικαστηρίου αυτού. Στο αρχικό στάδιο εξέτασης των ερωτημάτων αυτών, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) επισήμανε ότι οι θητείες δύο εκ των μελών που μετέχουν στον ευρύτερο σχηματισμό επηρεάζονταν δυνητικώς από τον εν λόγω νόμο. Εντούτοις, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), σε ευρύτερο σχηματισμό, διατύπωσε αμφιβολίες όσον αφορά τη συμβατότητα του νόμου αυτού προς το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά ενδεχόμενες παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου, της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών, καθώς και της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ηλικίας. Επομένως, έκρινε ότι ήταν αναγκαίο να ζητηθούν διευκρινίσεις από το Δικαστήριο και υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Ζήτησε επίσης να εφαρμοστεί η ΤΠΔ, εκθέτοντας ότι η ζητηθείσα ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ήταν αναγκαία για να είναι σε θέση να ασκεί τη δικαιοδοτική αρμοδιότητά του νομίμως και σύμφωνα με την αρχή της ασφάλειας δικαίου (διάταξη της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:786, σκέψη 12).

Παράλληλα, στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18), η Επιτροπή άσκησε, βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας, εκτιμώντας ότι, εκδίδοντας τον εν λόγω νόμο, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης να εκδικαστεί η υπόθεση αυτή με την ταχεία διαδικασία, διατηρώντας επιφυλάξεις ως προς την ίδια τη δυνατότητα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) να εξακολουθήσει να αποφαινεται σεβόμενο το θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη περί προσβάσεως σε ανεξάρτητο δικαστήριο (διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-619/18, EU:C:2018:910, σκέψη 20).

39 Ustawa o Sądzie Najwyższym [νόμος περί του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2018, θέση 5).

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτά τα δύο αυτά αιτήματα, υπογραμμίζοντας τη σοβαρότητα των αβεβαιοτήτων του αιτούντος δικαστηρίου και της Επιτροπής και επισημαίνοντας ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο δυνατόν μπορούσε να άρει τις αβεβαιότητες αυτές.

Όσον αφορά τη σοβαρότητα των αβεβαιοτήτων, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διευκρίνισε ότι αυτές άπτονταν σημαντικών ζητημάτων του δικαίου της Ένωσης τα οποία αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και ότι σχετίζονταν με τις συνέπειες που μπορούσε να έχει η ερμηνεία του δικαίου αυτού στην ίδια τη σύνθεση και τη λειτουργία του πολωνικού ανωτάτου δικαστηρίου. Συναφώς, αφενός, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι η απαίτηση περί ανεξαρτησίας των δικαστών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, το οποίο είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων που οι πολίτες απολαμβάνουν βάσει του δικαίου της Ένωσης και για την προώθηση των κοινών αξιών των κρατών μελών που μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου. Αφετέρου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπογράμμισε ότι οι επίμαχες αβεβαιότητες στις παρούσες υποθέσεις μπορούν επίσης να έχουν αντίκτυπο στη λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας το οποίο τίθεται σε εφαρμογή διά του μηχανισμού προδικαστικής παραπομπής που προβλέπεται από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πράγματι, η ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων, ιδίως δε των δικαστηρίων που αποφαινόμενοι σε τελευταίο βαθμό, όπως το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), είναι ουσιώδης (διατάξεις της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:786, σκέψη 15, και της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-619/18, EU:C:2018:910, σκέψεις 21, 22 και 25).

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, στη διάταξη στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας⁴⁰, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου απάντησε επίσης στους ισχυρισμούς της Δημοκρατίας της Πολωνίας κατά τους οποίους η εφαρμογή ταχείας διαδικασίας θα έθιγε τα δικαιώματα άμυνας της. Συγκεκριμένα, η Δημοκρατία της Πολωνίας παραπονείται ότι το καθού κράτος πρέπει να εκθέσει όλα τα επιχειρήματά του σε ένα και μοναδικό υπόμνημα και ότι η διαδικασία δεν προβλέπει τη δυνατότητα υποβολής υπομνημάτων απαντήσεως και ανταπαντήσεως. Υποστήριξε επίσης ότι η Επιτροπή καθυστέρησε να προσφύγει στο Δικαστήριο και ότι η ολιγωρία αυτή δεν μπορεί να αντισταθμισθεί με τέτοιο περιορισμό των δικονομικών δικαιωμάτων της Δημοκρατίας της Πολωνίας (σκέψη 17). Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι, βεβαίως, σε περίπτωση εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας, το δικόγραφο της προσφυγής και το υπόμνημα αντικρούσεως δεν μπορούν να συμπληρωθούν με υπομνήματα απαντήσεως και ανταπαντήσεως παρά μόνον αν ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου το κρίνει αναγκαίο, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα. Εντούτοις, εάν υποτεθεί ότι δεν επιτρέπεται η κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως, δεν προκύπτουν λόγοι για τους οποίους, ελλείψει τέτοιου υπομνήματος απαντήσεως και, ως εκ τούτου, επιχειρημάτων και αναλύσεων που συμπληρώνουν τα περιλαμβανόμενα στο δικόγραφο της προσφυγής ως προς τα οποία η καθής είχε κάθε δυνατότητα να απαντήσει με το υπόμνημα αντικρούσεως, θα μπορούσε η εν λόγω καθής να ισχυρισθεί ότι θίγονται τα δικαιώματά της άμυνας λόγω του ότι δεν έχει τη δυνατότητα να καταθέσει υπόμνημα ανταπαντήσεως. Επιπλέον, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι των ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασιών περί διαπιστώσεως

40 [Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2018 \(C-619/18, EU:C:2018:910\)](#).

παραβάσεως προηγείται διαδικασία προ της ασκήσεως προσφυγής, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μελλοντικοί διάδικοι έχουν τη δυνατότητα να εκθέσουν και να αναπτύξουν τα επιχειρήματα που θα προβάλουν και θα αναπτύξουν, εν συνεχεία, ενώπιον του Δικαστηρίου (σκέψεις 23 και 24).

Διάταξη της 19ης Οκτωβρίου 2018, *Wightman κ.λπ.* (C-621/18, EU:C:2018:851)⁴¹

Η υπόθεση αυτή ανέκυψε κατόπιν της γνωστοποίησης, στις 29 Μαρτίου 2017, από την Prime Minister (πρωθυπουργό, Ηνωμένο Βασίλειο), της πρόθεσης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας να αποχωρήσει από την Ένωση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 50 ΣΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης, μεταξύ των οποίων ένα μέλος του Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (Κοινοβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας), δύο μέλη του Scottish Parliament (Κοινοβουλίου της Σκωτίας, Ηνωμένο Βασίλειο) και τρία μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, άσκησαν προσφυγή για δικαστικό έλεγχο της νομιμότητας με αίτημα την έκδοση αναγνωριστικής απόφασης, προκειμένου να αποσαφηνιστεί αν, τότε και πώς θα μπορούσε να ανακληθεί μονομερώς η ως άνω γνωστοποίηση.

To Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) [ανώτερο δικαστήριο (εφετείο), πρώτο τμήμα (Σκωτία), Ηνωμένο Βασίλειο], επιληφθέν της έφεσης κατά της απορριπτικής απόφασης που εκδόθηκε επί της προσφυγής αυτής, έκανε δεκτό το αίτημα των προσφευγόντων της κύριας δίκης περί υποβολής στο Δικαστήριο αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Συγκεκριμένα, εν αντιθέσει προς το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εκτίμησε ότι δεν επρόκειτο απλώς για θεωρητικό ζήτημα, ούτε ήταν πρώιμο να ερωτηθεί το Δικαστήριο αν ένα κράτος μέλος μπορεί νομίμως να ανακαλέσει μονομερώς τη γνωστοποίηση την οποία έχει πραγματοποιήσει βάσει του άρθρου 50, παράγραφος 2, ΣΕΕ, πριν από την παρέλευση της διετούς προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο αυτό, και να παραμείνει στην Ένωση. Εκτιμά, αντιθέτως, ότι η απάντηση του Δικαστηρίου θα αποσαφηνίσει τις επιλογές που θα έχουν στη διάθεσή τους οι βουλευτές κατά την ψηφοφορία επί των ζητημάτων αυτών.

To Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) [ανώτερο δικαστήριο (εφετείο), πρώτο τμήμα (Σκωτία)], ζήτησε την εφαρμογή της ΤΠΔ. Υπογράμμισε τον επείγοντα χαρακτήρα της αίτησής του, αφενός, λόγω του ότι η εν λόγω διαδικασία αποχώρησης υπόκειται σε διετή προθεσμία η οποία τρέχει από τις 29 Μαρτίου 2017 και, αφετέρου, λόγω του ότι είναι απαραίτητο να οργανωθούν αρκετά πριν από τις 29 Μαρτίου 2019 η συζήτηση και η ψηφοφορία επί του συγκεκριμένου θέματος στο Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου εκτίμησε ότι οι αιτιολογίες τις οποίες παρέθεσε το αιτούν δικαστήριο καταδεικνύουν μετά βεβαιότητας τον επείγοντα χαρακτήρα της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως. Συναφώς, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπενθύμισε ότι, όταν μια υπόθεση εγείρει σοβαρή αβεβαιότητα σε σχέση με θεμελιώδη ζητήματα εθνικού συνταγματικού δικαίου και δικαίου της Ένωσης, μπορεί να είναι αναγκαίο, λόγω των ιδιαίτερων περιστάσεων μιας τέτοιας υπόθεσης, να εκδικαστεί αυτή σε σύντομο χρόνο. Ως εκ τούτου,

41 Η [απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, *Wightman κ.λπ.* \(C-621/18, EU:C:2018:999\)](#), η οποία εκδόθηκε από την ολομέλεια, παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2018, σ. 13 και 14.

λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους σημασίας που έχει η εφαρμογή του άρθρου 50 ΣΕΕ για το Ηνωμένο Βασίλειο και για τη συνταγματική τάξη της Ένωσης, οι ιδιαίτερες περιστάσεις της προκειμένης περίπτωσης δικαιολογούν την εκδίκαση της παρούσας υπόθεσης σε σύντομο χρόνο (σκέψεις 10 και 11).

1.3. Ο κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Διάταξη της 15ης Ιουλίου 2010, Purrucker (C-296/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2010:446)

Διάδικοι στη διαφορά της κύριας δίκης ήταν μια Γερμανίδα υπήκοος και ένας Ισπανός υπήκοος και αντικείμενο της διαφοράς το δικαίωμα επιμέλειας των δίδυμων τέκνων τους. Λιγότερο από ένα μήνα μετά τη γέννηση των εν λόγω τέκνων, οι γονείς χώρισαν και συνήψαν ενώπιον συμβολαιογράφου συμφωνητικό με το οποίο γινόταν δεκτή η επιθυμία της μητέρας να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής της μαζί με τα παιδιά. Εντούτοις, αυτή μετέβη τελικώς στη Γερμανία με ένα μόνο εκ των παιδιών, καθώς το άλλο έπρεπε να παραμείνει προσωρινά στην Ισπανία με τον πατέρα του για ιατρικούς λόγους. Έκτοτε, η οικογενειακή κατάσταση δεν μεταβλήθηκε.

Οι γονείς κίνησαν, έκαστος, διάφορες διαδικασίες. Συγκεκριμένα, στην Ισπανία, ο πατέρας ζήτησε και εξασφάλισε τη λήψη προσωρινών μέτρων, έστω και αν δεν αποκλείεται να θεωρηθεί η διαδικασία αυτή ως διαδικασία επί της ουσίας, έχουσα ως αντικείμενο την ανάθεση του δικαιώματος επιμέλειας των τέκνων. Εν συνεχεία, ζήτησε, στη Γερμανία, την εκτέλεση της ισπανικής απόφασης με την οποία λήφθηκαν τα εν λόγω μέτρα, διαδικασία η οποία οδήγησε στην έκδοση της απόφασης Purrucker⁴². Παράλληλα, η μητέρα άσκησε στη Γερμανία αγωγή με αντικείμενο την ανάθεση του δικαιώματος επιμέλειας των δύο τέκνων, η οποία παραπέμφθηκε ενώπιον του Amtsgericht Stuttgart (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Στουτγάρδης, Γερμανία).

Το δικαστήριο αυτό υπέβαλε τότε στο Δικαστήριο το ερώτημα αν, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 2201/2003, το οποίο ρυθμίζει τις περιπτώσεις εκκρεμοδικίας για θέματα γονικής μέριμνας, το δικαστήριο που επιλήφθηκε αίτησης προσωρινών μέτρων (στην προκειμένη περίπτωση, το ισπανικό δικαστήριο) πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι το «δικαστήριο που επελήφθη πρώτο» σε σχέση με δικαστήριο άλλου κράτους μέλους ενώπιον του οποίου κινήθηκε διαδικασία επί της ουσίας με το ίδιο αντικείμενο [στην προκειμένη περίπτωση, το Amtsgericht Stuttgart (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Στουτγάρδης)].

Το Amtsgericht Stuttgart (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Στουτγάρδης) ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΤΠΔ, επισημαίνοντας ότι το επίμαχο ζήτημα της αρμοδιότητας των δύο δικαστηρίων που έχουν επιληφθεί της ίδιας υπόθεσης, σε διαφορετικά κράτη μέλη, δεν έχει ακόμη διευκολύνει, παρά τη διάρκεια της διαδικασίας, την εξέταση του πραγματικού ζητήματος ουσίας της υπόθεσης. Κατά την άποψή του, οι συνθήκες αυτές επηρεάζουν τη συμπεριφορά των διαδίκων κατά τρόπο επιζήμιο για τους οικογενειακούς δεσμούς των παιδιών. Συγκεκριμένα, τα παιδιά δεν έχουν πλέον καμία προσωπική επαφή μεταξύ τους ούτε με τον άλλο γονέα εδώ και τρία χρόνια. Επιπλέον, το Amtsgericht Stuttgart (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Στουτγάρδης) διευκρίνισε

42 [Απόφαση της 15ης Ιουλίου 2010 \(C-256/09, EU:C:2010:437\)](#). Η απόφαση αυτή παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2010, σ. 54.

ότι η άσκηση της επιμέλειας του παιδιού από τη Γερμανίδα υπήκοο, μεταξύ άλλων η ανάληψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψής του και η εγγραφή του σε σχολικό ίδρυμα, εξαρτάται από τη νομική κατάσταση του παιδιού. Αυτή η άσκηση της επιμέλειας του παιδιού επηρεάζεται, όμως, επί του παρόντος από τις αμφιβολίες όσον αφορά το κύρος και την αναγνώριση, στη Γερμανία, του προσωρινού μέτρου σχετικά με το δικαίωμα επιμέλειας που έλαβε το ισπανικό δικαστήριο. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών και του χρόνου που έχει ήδη παρέλθει λόγω της κίνησης διάφορων διαδικασιών, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ενδεδειγμένο να δοθούν στο αιτούν δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν οι απαντήσεις στα υποβληθέντα ερωτήματα, γεγονός που δικαιολογεί την εφαρμογή της ΤΠΔ (σκέψεις 7 έως 9).

Διάταξη της 9ης Σεπτεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ. (C-256/11, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:571)⁴³

Στην υπόθεση αυτή, πέντε υπήκοοι τρίτων χωρών επιθυμούσαν να ζήσουν στην Αυστρία, με μέλη της οικογένειάς τους (σύζυγο, τέκνα ή γονείς), πολίτες της Ένωσης διαμένοντες στο κράτος αυτό, του οποίου την ιθαγένεια είχαν. Εντούτοις, αυτοί οι πολίτες της Ένωσης δεν είχαν κάνει ποτέ χρήση του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Επιπλέον, και εν αντιθέσει προς ορισμένους από τους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών, δεν εξαρτώνταν οικονομικά από τους υπηκόους τρίτων χωρών. Οι αιτήσεις άδειας διαμονής, τις οποίες υπέβαλαν οι πέντε υπήκοοι τρίτων χωρών, απορρίφθηκαν και, για τέσσερις εξ αυτών, συνοδεύονταν από διάταξη απέλασης και μέτρα απομάκρυνσης.

Το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο, Αυστρία), επιληφθέν στο πλαίσιο αυτό, διερωτήθηκε αν οι κατευθυντήριες που έδωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Ruiz Zambrano⁴⁴ μπορούσαν να εφαρμοστούν σε έναν ή περισσότερους από τους προσφεύγοντες της κύριας δίκης.

Το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο) ζήτησε την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής του στην ΤΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, επικαλέστηκε την ύπαρξη αποφάσεων περί απομάκρυνσης από το έδαφος της χώρας, οι οποίες εκδόθηκαν κατά των περισσότερων προσφευγόντων της κύριας δίκης και οι οποίες, εάν εφαρμόζονταν, θα έθιγαν τους ίδιους προσωπικά καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους. Συναφώς, διευκρίνισε ότι απορρίφθηκε το αίτημα ενός τουλάχιστον εκ των προσφευγόντων να δοθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα στην προσφυγή που άσκησε κατά του εις βάρος του εντάλματος απέλασης και ότι, επομένως, το μέτρο απομάκρυνσης μπορεί να εκτελεστεί ανά πάσα στιγμή. Γενικά, το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο) υπογράμμισε το γεγονός ότι η απειλή άμεσης απομάκρυνσης την οποία υφίστανται οι προσφεύγοντες τους στερεί τη δυνατότητα να διάγουν φυσιολογική οικογενειακή ζωή, καθόσον τους περιάγει σε κατάσταση αβεβαιότητας. Εξάλλου, το Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο) επισήμανε ότι, όπως και οι αυστριακές διοικητικές αρχές, έχει επιληφθεί μεγάλου αριθμού παρόμοιων υποθέσεων και ότι πρέπει να

43 Η απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ. (C-256/11, EU:C:2011:734), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2011, σ. 21.

44 Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011 (C-34/09, EU:C:2011:124).

αναμένεται αύξηση αυτού του είδους υποθέσεων στο εγγύς μέλλον, λόγω της απόφασης Ruiz Zambrano⁴⁵.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να κάνει δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ. Για τον σκοπό αυτό, υπενθύμισε καταρχάς ότι το δικαίωμα στον σεβασμό της οικογενειακής ζωής περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη δικαιώματα που προστατεύονται στην κοινοτική έννομη τάξη και ότι το δικαίωμα αυτό κατοχυρώθηκε εκ νέου στο άρθρο 7 του Χάρτη. Εν συνεχεία, υπογράμμισε ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα μπορεί να άρει την αβεβαιότητα που επηρεάζει την κατάσταση των προσφευγόντων της κύριας δίκης και ότι, ως εκ τούτου, η παροχή απάντησης σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα θα συμβάλει ώστε να παύσει ταχύτερα η αβεβαιότητα αυτή η οποία τους εμποδίζει να διάγουν φυσιολογική οικογενειακή ζωή (σκέψεις 16 και 17).

Διάταξη της 6ης Μαΐου 2014, G. (C-181/14, EU:C:2014:740)

Στην υπόθεση αυτή, η οποία παρουσιάστηκε και ανωτέρω⁴⁶, το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου περί εφαρμογής της ΕΠΔ. Εντούτοις, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να υπαγάγει αυτεπαγγέλτως την υπόθεση αυτή στην ΤΠΔ. Συγκεκριμένα, εκτίμησε ότι κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο όταν η συνέχιση της κράτησης ενός προσώπου εξαρτάται αποκλειστικά από την απάντηση που θα δοθεί στο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο. Συναφώς, υπενθύμισε μεταξύ άλλων ότι το άρθρο 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προβλέπει ότι το Δικαστήριο αποφαινεται το συντομότερο δυνατόν όταν η εκκρεμής ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους υπόθεση αφορά πρόσωπο υπό κράτηση (σκέψεις 10 και 11).

Διάταξη της 5ης Ιουνίου 2014, Sánchez Morcillo και Abril García (C-169/14, EU:C:2014:1388)

Στην υπόθεση αυτή, μια τράπεζα είχε χορηγήσει σε φυσικά πρόσωπα δάνειο με εγγύηση τη σύσταση υποθήκης επί της κύριας κατοικίας τους. Λόγω αθέτησης της υποχρέωσής τους προς καταβολή των μηνιαίων δόσεων του δανείου, είχε κινηθεί διαδικασία εκτέλεσης ενυπόθηκης απαίτησης, με σκοπό τον πλειστηριασμό των υποθηκευμένων ακινήτων. Οι ενδιαφερόμενοι είχαν ασκήσει τότε ανακοπή κατά της διαδικασίας εκτέλεσης και, κατόπιν απόρριψης της ανακοπής αυτής, είχαν ασκήσει έφεση ενώπιον του Audiencia Provincial de Castellón (εφετείο του Castellón, Ισπανία).

Το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι, μολοντί στην ισπανική πολιτική δικονομία⁴⁷ προβλέπεται δυνατότητα έφεσης κατά απόφασης που κάνει δεκτή την ανακοπή οφειλέτη και περατώνει τη διαδικασία εκτέλεσης ενυπόθηκης απαίτησης, αντιθέτως δεν προβλέπεται δυνατότητα του

45 [Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011 \(C-34/09, EU:C:2011:124, σκέψεις 12, 13 και 15\)](#).

46 Βλ. ανωτέρω στο μέρος I του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η επείγουσα προδικαστική διαδικασία», την ενότητα «1. Το πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας».

47 Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (νόμος 1/2013, περί μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας των ενυπόθηκων οφειλετών, την αναδιάρθρωση του χρέους και την εργατική κατοικία), της 14ης Μαΐου 2013 (BOE αριθ. 116, της 15ης Μαΐου 2013, σ. 36373), ο οποίος τροποποίησε τον Ley de enjuiciamiento civil (κώδικα πολιτικής δικονομίας), της 7ης Ιανουαρίου 2000 (BOE αριθ. 7, της 8ης Ιανουαρίου 2000, σ. 575), και τροποποιήθηκε με το decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (νομοθετικό διάταγμα 7/2013, σχετικά με επείγοντα μέτρα φορολογικού και δημοσιονομικού χαρακτήρα και με την προώθηση της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας), της 28ης Ιουνίου 2013 (BOE αριθ. 155, της 29ης Ιουνίου 2013, σ. 48767).

οφειλέτη του οποίου η ανακοπή απορρίφθηκε να εφεσιβάλει την πρωτόδικη απόφαση που διατάσσει τη συνέχιση της διαδικασίας εκτέλεσης. Εντούτοις, το εν λόγω δικαστήριο διατηρούσε αμφιβολίες ως προς το αν η εθνική αυτή ρύθμιση συνάδει προς τον επιδιωκόμενο με την οδηγία 93/13 σκοπό της προστασίας των καταναλωτών⁴⁸, καθώς και προς το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, κατά το άρθρο 47 του Χάρτη. Συναφώς, υπογράμμισε ότι η δυνατότητα έφεσης για τους οφειλέτες αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία στον βαθμό που ορισμένες ρήτρες της επίμαχης δανειακής σύμβασης θα μπορούσαν να θεωρηθούν καταχρηστικές κατά την έννοια της οδηγίας 93/13.

Στο πλαίσιο αυτό, το Audiencia Provincial de Castellón (εφετείο του Castellón) ζήτησε να εφαρμοστεί η ΤΠΔ, υπογραμμίζοντας ότι η απάντηση του Δικαστηρίου είναι δυνατό να έχει σημαντικές συνέπειες επί εκκρεμών ενδίκων διαφορών στην Ισπανία. Συγκεκριμένα, λόγω της οικονομικής κρίσης, είναι εξαιρετικά μεγάλος ο αριθμός των φυσικών προσώπων που βρίσκονται αντιμέτωπα με μέτρα εκτέλεσης ενυπόθηκων απαιτήσεων επί των κατοικιών τους. Επιπλέον, όσον αφορά ειδικώς τους προσφεύγοντες της κύριας δίκης, δεδομένου ότι η ασκηθείσα ανακοπή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, είναι πιθανός ο πλειστηριασμός των κατοικιών τους προτού το Δικαστήριο εκδώσει την απόφασή του (σκέψεις 7 και 8).

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι, ασφαλώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο μεγάλος αριθμός προσώπων ή νομικών καταστάσεων που ενδεχομένως αφορά η απόφαση την οποία θα εκδώσει το αιτούν δικαστήριο μετά την απάντηση του Δικαστηρίου επί των προδικαστικών ερωτημάτων δεν αποτελεί, αυτός καθεαυτός, εξαιρετική περίπτωση ικανή να δικαιολογήσει την εφαρμογή της ΤΠΔ. Εντούτοις, εν προκειμένω, πέραν του μεγάλου αριθμού ενδιαφερόμενων οφειλετών, είναι ιδιαίτερα επισφαλής η κατάσταση στην οποία περιέρχονται ο ιδιοκτήτης και η οικογένειά του λόγω του κινδύνου να απολέσουν την κύρια κατοικία τους. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από το γεγονός ότι, σε περίπτωση που η διαδικασία εκτέλεσης στηρίζεται σε δανειακή σύμβαση εμπεριέχουσα καταχρηστικές ρήτρες των οποίων η ακυρότητα διαπιστώνεται από τον εθνικό δικαστή, η μόνη προστασία την οποία θα μπορούσε να παράσχει στον θιγόμενο οφειλέτη η κήρυξη της ακυρότητας της διαδικασίας έχει αμιγώς αποζημιωτικό χαρακτήρα και δεν συνεπάγεται επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση στην οποία ήταν ιδιοκτήτης της κατοικίας του. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών και του γεγονότος ότι η απάντηση του Δικαστηρίου το συντομότερο δυνατόν μπορεί να περιορίσει αισθητά τον κίνδυνο απώλειας της κατοικίας των ενδιαφερομένων, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ (σκέψεις 10 έως 13).

Διάταξη της 1ης Φεβρουαρίου 2016, Davis κ.λπ. (C-698/15, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:70)⁴⁹

Στην υπόθεση αυτή, φυσικά πρόσωπα αμφισβήτησαν τη νομιμότητα βρετανικής ρύθμισης⁵⁰, η οποία παρείχε τη δυνατότητα στον Secretary of State for the Home Department (Υπουργό Εσωτερικών, Ηνωμένο Βασίλειο) να επιβάλλει στις δημόσιες επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών την υποχρέωση να διατηρούν όλα τα δεδομένα σχετικά με ηλεκτρονικές επικοινωνίες για μέγιστο

48 Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).

49 Η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, *Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970)*, παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2016, σ. 62.

50 Data Retention and Investigatory Powers Act 2014 (νόμος του 2014 περί διατήρησης δεδομένων και περί εξουσιών για τη διενέργεια ερευνών).

διάστημα δώδεκα μηνών, καίτοι απαγορευόταν η διατήρηση του περιεχομένου των επικοινωνιών αυτών. Κατά τα πρόσωπα αυτά, η εν λόγω εθνική νομοθεσία ήταν ασυμβίβαστη με τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη και δεν τηρούσε τις απαιτήσεις που έθεσε η απόφαση *Digital Rights Ireland* κ.λπ.⁵¹, με την οποία το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρη την οδηγία 2006/24⁵². Καθόσον οι προσφυγές τους έγιναν δεκτές σε πρώτο βαθμό, ο υπουργός Εσωτερικών άσκησε έφεση ενώπιον του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [εφετείου (Αγγλία και Ουαλία) (τμήμα αστικών υποθέσεων), Ηνωμένο Βασίλειο)]. Το δικαστήριο αυτό υπέβαλε τότε στο Δικαστήριο πλείονα ερωτήματα σχετικά με την εμβέλεια της απόφασης *Digital Rights Ireland* κ.λπ.⁵³.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης την εφαρμογή της ΤΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, αφενός, επισήμανε ότι θα ήταν ευκαίιο να συνεκδικαστεί, ή να εκδικαστεί παράλληλα, η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την υπόθεση *Tele2 Sverige* (C-203/15), η οποία εκκρεμούσε τότε ενώπιον του Δικαστηρίου. Αφετέρου, επισήμανε ότι η επίμαχη βρετανική νομοθεσία επρόκειτο να παύσει να ισχύει την 31η Δεκεμβρίου 2016 και ότι υπήρχε αβεβαιότητα όσον αφορά το περιεχόμενο της απόφασης *Digital Rights Ireland* κ.λπ.⁵⁴ σε σχέση με κάθε νομοθεσία την οποία θα μπορούσαν να θεσπίσουν τα κράτη μέλη στον τομέα της διατήρησης δεδομένων σχετικά με τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (σκέψη 9).

Αφού διαπίστωσε ότι η επίμαχη νομοθεσία ήταν δυνατό να συνεπάγεται σοβαρές επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκρινε ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο δυνατόν μπορούσε όντως να άρει τις αμφιβολίες τις οποίες διατηρούσε το αιτούν δικαστήριο σε σχέση με τις ενδεχόμενες αυτές επεμβάσεις και την ενδεχόμενη αιτιολόγηση αυτών. Επιπλέον, κατά τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, η διάρκεια ισχύος της εν λόγω ρύθμισης δικαιολογεί επίσης, λαμβανομένου υπόψη του πνεύματος συνεργασίας που χαρακτηρίζει τις σχέσεις μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών και του Δικαστηρίου, την επείγουσα παροχή απάντησης (σκέψεις 10 έως 12). Για τους λόγους αυτούς, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να υπαγάγει την υπόθεση στην ΤΠΔ.

1.4. Ο κίνδυνος σοβαρών περιβαλλοντικών καταστροφών

Διάταξη της 13ης Απριλίου 2016, *Pesce* κ.λπ. (C-78/16 και C-79/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:251)⁵⁵

Με σκοπό την πρόληψη της εξάπλωσης του βακτηρίου *Xylella fastidiosa*, η Servizio Agricoltura della Regione Puglia (Διεύθυνση Γεωργίας της Περιφέρειας της Απουλίας, Ιταλία) είχε απευθύνει σε αρκετούς ιδιοκτήτες αγροτικών εκτάσεων εντολή εκρίζωσης των ελαιόδεντρων που φύονται στις εκτάσεις τους, τα οποία θεωρούνται προσβεβλημένα από το βακτήριο, καθώς και όλων των

51 [Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 \(C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

52 Οδηγία 2006/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK (ΕΕ 2006, L 105, σ. 54).

53 [Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 \(C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

54 [Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 \(C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

55 Η [απόφαση της 9ης Ιουνίου 2016, *Pesce* κ.λπ. \(C-78/16 και C-79/16, EU:C:2016:428\)](#), παρουσιάστηκε στην ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων έκθεση 2016, σ. 27.

φυτών-ξενιστών εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των ελαιόδεντρων αυτών. Οι εν λόγω ιδιοκτήτες είχαν ασκήσει τότε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση αυτών των αποφάσεων εκρίζωσης, για τον λόγο ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789⁵⁶, στην οποία ερείδονταν οι αποφάσεις αυτές, αντέβαινε στις αρχές της αναλογικότητας και της προφύλαξης και έπασχε έλλειψη αιτιολογίας.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο της Περιφέρειας Λατίου, Ιταλία), επιληφθέν των προσφυγών αυτών, αποφάσισε να αναστείλει προσωρινώς την εκτέλεση των επίμαχων εθνικών μέτρων προκειμένου να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά με τη συμβατότητα, προς το δίκαιο της Ένωσης, της εκτελεστικής απόφασης 2015/789.

Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής του στην ΤΠΔ. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισε τη σοβαρότητα των επιπτώσεων της εκτέλεσης των αποφάσεων εκρίζωσης των φυτών, οι οποίες είναι επιζήμιες όχι μόνο για τους προσφεύγοντες της κύριας δίκης αλλά και για την ακεραιότητα του τοπίου, την οικονομική δραστηριότητα, την ποιότητα των υπόγειων υδάτων, την αλυσίδα αγροδιατροφικών προϊόντων καθώς και τη δημόσια υγεία. Ομοίως, οι αποφάσεις αυτές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν προσωρινές, δεδομένου ότι θα έχουν οριστικό και ανεπανόρθωτο αντίκτυπο στο οικοσύστημα των επίμαχων φυτών (σκέψη 8).

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα εφαρμογής της ΤΠΔ. Συναφώς, διαπίστωσε, αφενός, ότι η παράταση της αναστολής της εκτέλεσης των αποφάσεων εκρίζωσης των επίμαχων φυτών μπορούσε να συμβάλει στην εξάπλωση του βακτηρίου *Xylella* στην Ένωση και, αφετέρου, ότι η εφαρμογή των αποφάσεων αυτών μπορούσε να έχει άμεσες συνέπειες στο οικοσύστημα και να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη στους προσφεύγοντες (σκέψη 9).

Διάταξη της 11ης Οκτωβρίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-441/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:794)

Η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη ορισμένες από τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/43⁵⁷ (στο εξής: οδηγία για τους οικοτόπους) και την οδηγία 2009/147⁵⁸ (στο εξής: οδηγία για τα πτηνά), λόγω δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης στο δάσος Białowieża («Puszcza Białowieńska»), ενός από τα καλύτερα διατηρημένα φυσικά δάση στην Ευρώπη, το οποίο είναι καταχωρισμένο στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό (Unesco). Ειδικότερα, επικαλούμενος την εξάπλωση επιβλαβούς εντόμου (του βοστρύχου του χαρακτή), ο Minister Środowska (Υπουργός Περιβάλλοντος, Πολωνία) είχε εγκρίνει τροποποίηση του σχεδίου δασικής διαχείρισης, η οποία επέτρεπε την αύξηση της εκμετάλλευσης της ξυλείας καθώς και δραστηριότητες σε ζώνες στις οποίες

56 Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2015/789 της Επιτροπής, της 18ης Μαΐου 2015, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) (ΕΕ 2015, L 125, σ. 36).

57 Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ 1992, L 206, σ. 7).

58 Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ 2010, L 20, σ. 7).

απαγορευόταν έως τότε κάθε παρέμβαση. Στο πλαίσιο αυτό, είχε ξεκινήσει η εκρίζωση πολλών δέντρων.

Στην υπόθεση αυτή, κατά πρώτον, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου είχε ήδη κάνει δεκτό το αίτημα της Επιτροπής για κατά προτεραιότητα εκδίκασή της. Κατά δεύτερον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 160, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο Αντιπρόεδρος διέταξε τη Δημοκρατία της Πολωνίας να αναστείλει την εκτέλεση των επίμαχων δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης έως τη δημοσίευση της διάταξης που θα περάτωνε τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων την οποία κίνησε η Επιτροπή⁵⁹. Παρ' όλα αυτά, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε επίσης να εφαρμόσει αυτεπαγγέλτως την ταχεία διαδικασία. Συναφώς, διαπίστωσε ότι η διαφορά που ανέκυψε μεταξύ της Επιτροπής και της Δημοκρατίας της Πολωνίας αναδεικνύει την ύπαρξη άμεσων και δυνητικώς σοβαρών κινδύνων για το περιβάλλον. Συγκεκριμένα, από τη μια πλευρά, κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, η παράταση της αναστολής των εν λόγω δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης μπορεί να συμβάλει στην εξάπλωση του επιβλαβούς εντόμου, η οποία θα προκαλέσει εκ βάθρων ανατροπή του οικοσυστήματος του δάσους Białowieża και, επομένως, θα επιφέρει περιβαλλοντική ζημία η οποία μπορεί να συνιστά άμεση απειλή για τη ζωή και την υγεία του ανθρώπου. Από την άλλη πλευρά, κατά την Επιτροπή, η εκτέλεση των δραστηριοτήτων αυτών μπορεί να έχει ανεπανόρθωτες συνέπειες στους φυσικούς οικοτόπους και στα ζωικά είδη που αφορούν η οδηγία για τους οικοτόπους και η οδηγία για τα πτηνά, για τη διατήρηση των οποίων είχε χαρακτηριστεί η περιοχή του δικτύου Natura 2000 Puszcza Białowieska. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου εκτίμησε ότι η παροχή απάντησης το συντομότερο δυνατόν όσον αφορά τη συμβατότητα, προς το δίκαιο της Ένωσης, αυτών των δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης μπορούσε να μετριάσει τους κινδύνους που ενδέχεται να ανακύψουν είτε από την παράταση της αναστολής τους είτε από την εκτέλεσή τους (σκέψεις 12 και 14).

2. Η σχέση μεταξύ της ταχείας διαδικασίας στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως και των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων

Διάταξη της 11ης Οκτωβρίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-441/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:794)

Όπως προεκτέθηκε⁶⁰, η Επιτροπή άσκησε προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας με αίτημα να διαπιστωθεί ότι το κράτος μέλος αυτό παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία για τους οικοτόπους και την οδηγία για τα πτηνά. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ και του άρθρου 160, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, με αίτημα τη λήψη προσωρινών μέτρων εν αναμονή της έκδοσης απόφασης του Δικαστηρίου επί της ουσίας της υπόθεσης.

59 Βλ. κατωτέρω, πάντοτε στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «2. Η σχέση μεταξύ της ταχείας διαδικασίας στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως και των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων».

60 Βλ. ανωτέρω, πάντοτε στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.4. Ο κίνδυνος σοβαρών περιβαλλοντικών καταστροφών».

Η Επιτροπή ζήτησε επίσης, δυνάμει του άρθρου 160, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να ληφθούν τα προσωρινά αυτά μέτρα προτού ακόμη η Δημοκρατία της Πολωνίας καταθέσει τις παρατηρήσεις της, λόγω του κινδύνου σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης για τους οικοτόπους και για την ακεραιότητα της περιοχής του δικτύου Natura 2000 Puszczza Białowieska. Ο Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα αυτό και διέταξε τη Δημοκρατία της Πολωνίας να αναστείλει, πλην της περιπτώσεως απειλής για τη δημόσια ασφάλεια, την εκτέλεση των επίμαχων δραστηριοτήτων δασικής διαχείρισης έως την έκδοση της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων ([διάταξη της 27ης Ιουλίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17 R, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:622](#)).

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και της ταχείας διαδικασίας, την οποία εφάρμοσε αυτεπαγγέλτως ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, καίτοι είναι αληθές ότι εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, εντούτοις το αντικείμενο και οι προϋποθέσεις εφαρμογής της σχετικής διαδικασίας και το αντικείμενο και οι προϋποθέσεις της ταχείας διαδικασίας δεν συμπίπτουν. Εν προκειμένω, πάντως, προκύπτει, με την επιφύλαξη της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, ότι η εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας δικαιολογείται από τη φύση της παρούσας υπόθεσης (για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στην ενότητα «1.4. Ο κίνδυνος σοβαρών περιβαλλοντικών καταστροφών») (σκέψεις 15 και 16).

Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18, EU:C:2018:910)

Όπως προεκτέθηκε⁶¹, η Επιτροπή άσκησε προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας με αίτημα να διαπιστωθεί ότι το κράτος μέλος αυτό, θεσπίζοντας τον πρόσφατο νόμο περί του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία), αυτή παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ και του άρθρου 160, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, με αίτημα τη λήψη προσωρινών μέτρων εν αναμονή της έκδοσης απόφασης του Δικαστηρίου επί της ουσίας της υπόθεσης.

Επιπλέον, η Επιτροπή ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 160, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να διαταχθούν τα προσωρινά αυτά μέτρα προτού ακόμη η Δημοκρατία της Πολωνίας καταθέσει τις παρατηρήσεις της, λόγω του άμεσου κινδύνου σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στο πλαίσιο της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Η Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα αυτό. Συγκεκριμένα, διέταξε τη Δημοκρατία της Πολωνίας, να λάβει αμέσως και έως την έκδοση της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων τα ακόλουθα μέτρα: πρώτον, να αναστείλει την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του νόμου περί του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)· δεύτερον, να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) τους οποίους αφορά ο εν λόγω νόμος μπορούν να ασκήσουν τα καθήκοντά τους στην ίδια

61 Βλ. ανωτέρω, πάντοτε στο μέρος II του παρόντος δελτίου, με τίτλο «Η ταχεία διαδικασία», την ενότητα «1.2. Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή».

θέση, απολαμβάνοντας συγχρόνως του ιδίου καθεστώτος και των ιδίων δικαιωμάτων και συνθηκών απασχόλησης όπως και πριν από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του νόμου αυτού· τρίτον, να απέχει από τη κάθε μέτρου που θα έχει ως σκοπό τον διορισμό δικαστών στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), καθώς και κάθε μέτρου που θα έχει ως σκοπό τον διορισμό του νέου πρώτου προέδρου του δικαστηρίου αυτού ή τον καθορισμό του προσώπου το οποίο θα επιφορτισθεί με την ευθύνη να προϊστάται του εν λόγω δικαστηρίου αντί του πρώτου προέδρου του· τέταρτον, να γνωστοποιεί στην Επιτροπή, σε μηνιαία βάση, όλα τα μέτρα που λαμβάνει προκειμένου να συμμορφωθεί προς τη διάταξη αυτή ([Διάταξη της 27ης Ιουλίου 2017, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-441/17 R, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:622](#)).

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και της ταχείας διαδικασίας, την οποία εφάρμοσε αυτεπαγγέλτως ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, καίτοι είναι αληθές ότι εξακολουθεί να εκκρεμεί του Δικαστηρίου η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου διέταξε τη λήψη προσωρινών μέτρων που ζήτησε η Επιτροπή, τα οποία παράγουν τα αποτελέσματά τους έως την έκδοση της διάταξης που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων. Ως εκ τούτου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επισήμανε ότι, αν το Δικαστήριο διατηρήσει, στην επικείμενη διάταξη, τα προσωρινά μέτρα που λήφθηκαν εν αναμονή της έκδοσής της, η Δημοκρατία της Πολωνίας θα έχει κάθε συμφέρον να περατωθεί η διαδικασία επί της ουσίας στην παρούσα υπόθεση το συντομότερο δυνατόν, προκειμένου να παύσει η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων και να κριθούν οριστικά τα ζητήματα που εγέρθηκαν στην παρούσα υπόθεση. Επιπλέον, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου υπογράμμισε ότι, εν πάση περιπτώσει, το αντικείμενο και οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων και το αντικείμενο και οι προϋποθέσεις της ταχείας διαδικασίας δεν ταυτίζονται. Εν προκειμένω προκύπτει, με την επιφύλαξη των αποφασισθέντων με τη διάταξη που περατώνει τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, ότι η εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας δικαιολογείται από τη φύση της παρούσας υπόθεσης (για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω στην ενότητα «1.2. Η ιδιαίτερη σοβαρότητα της ανασφάλειας δικαίου την οποία αφορά η προδικαστική παραπομπή») (σκέψεις 26 έως 28).